

Kazys Binkis

"Lituanica"

I
Pakilo paukštis metalinis
Į dangaus mėlynę.
Nustebę šnabžda minių

minios:

"Kaip bus jam vandenyne?
Ar nugalės beribius plotus
Ir sukurius audringus?
Ar, jūros putų pašarvotas,
Suglaus sparnus galingus?
Ar neišgąsdins audros

tamsios

Ir tūkstančiai pavojų?
Iš kur drąsos narsuolis sėmsis
Beribių klaidumoje?"
Minia nustebusi sustingo...
O paukštis nedvejoja, -
Pakilo aukštumon ir dingo
Miglotoj tolumoje...
"Traukitės, siaubingos vėtros!
Kelią, klykiančios žuvėdros!
Ten toli už okeano -
Lietuva tėvynė mano!"

II
Trys širdys muša paukštyje, -
Viena jų iš metalo...
Išskrido paukštis audroje

Į kitą žemės galą.

Tenai tenai, toli toli,
Už plotų vandeninių,
Jo laukia meilės svaigulys
Pasilgusi tėvynė.

Tenai pražydo jaunos dienos
Ten pirmos godos suraizgytos,
Tenai pamatė paukštis vienas,
Kaip ore nardo paukštis kitas.
Tenai erdvė vilot pradėjo
Ir ugdė svaigulį mintį,
Ten Baltijos audringo vėjo
Sparnai lakūno išmėginti

Per vandenyno plotus,
Per lygumas miglotas
Į kitą žemės galą
Lėk, paukšti iš metalo!

1933 m.

Vilniuje, Menininkų rūmuose, įvyko iškilmingas vakaras-koncertas Stepono Dariaus ir Stasio Girėno skrydžio per Atlantą 60-osioms metinėms ir Pasaulio lietuvių vienybės dienai paminėti, dalyvavo valstybės vadovai, būrys mokslo ir kultūros veikėjų, aviacijos veteranų, užsienyje gyvenančių lietuvių. Kaune narsiesiems lakūnams atidengtas įspūdingas paminklas. Apie tai plačiau - kitame "EL".

Be parodų, be minėjimų, aviacijos švenčių, kurios įvyko ir dar bus, išleista ir nemažai leidinių. Pats reikšmingiausias iš jų yra Edmundo Jasiūno reprezentacinis dokumentinis albumas "Darius ir Girėnas" - papildytas skrydžio 50-mečiui Čikagoje išleisto albumo variantas. Jį parengė V. Užtupas. Privačioje leidykloje "Vilius" jis taip pat išleido ir suvenyrinę miniatiūrinę knygėlę.

Skrydžio sukakties išvakarėse pasirodė ir bukletas "S. Dariaus ir S. Girėno transatlantinis skrydis", išspausdintas lietuvių ir anglų kalbomis. Jame pateikiamos lakūnų biografijos, jų testameto "Mes skrisime į Lietuvą" tekstas, "Lituanicos" techniniai duomenys, dešimt fotografijų. Pagaminti jubiliejiniai suvenyriniai ženkleliai su lakūnų atvaizdais, išleistas pašto ženklas.

Iš Pščelniko (Soldino) Lenkijoje, kur stovi paminklas Lietuvos lakūnų Dariaus ir Girėno žuvimo vietoje, į Kauną išbėgo 17 sportininkų grupė. Šią estafetę tautos didvyrių garbei surengė Lietuvos bėgimo mėgėjų asociacija.

Ivykiai Lietuvoje

Naujas ambasadorius

Vilniuje Ispanijos Karalystės nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Lietuvai Jesus Ezquerro Calvo Lietuvos Respublikos Prezidentui Algirdui Brazauskui įteikė kredencinius raštus. Jesus Ezquerro Calvo gimė 1936 metais. Dirbo Ispanijos ambasadoje Kuboje, JAV, Kamerūne, CAR, Senegale, Gambijoje, Malyje. 1987-1992 m. buvo Ispanijos ambasadorius prie Šventojo Sosto.

Ambasadorius reziduoja Kopenhagoje.

Akredituota 13 valstybių karo atašė

Krašto apsaugos ministras Audrius Butkevičius priėmė Šveicarijos karo atašė Valterio Cimermano (Walteri Zimmermann) skiriamuosius raštus. 61 metų pulkininkas daug metų vadovavo Šveicarijos lauko kariuomenės divizijai.

Walteris Zimmermannas taip pat atstovauja šalies ginkluotosioms pajėgoms Vokietijoje, Belgijoje, Liuksemburge ir Latvijoje. Jo rezidencija yra Bonoje.

Lietuvoje akredituota trylikos valstybių karo atašė.

Seimo nario laidotuvės

Liepos 2-ąją Molėtų plente dviračiu važiuojantį Seimo narį Tautvydą Lideikį sužalojo lenkiantis sunkvežimis, netrukus jis ligoninėje mirė. Paskutinis atsisveikinimas su velioniu įvyko Karveliškų kapinėse. Laidotuvių komisijos pirmininkas, Seimo pirmininko pavaduotojas E. Bičkauskas trumpai

nušvietė T. Lideikio turiningą veiklą Sąjūdyje bei Seime, velionio šeimai, giminėms ir artimiesiems pareiškė užuojautą. Buvusių bendradarbių ir draugų vardu kalbėjo Puslaidininkių fizikos instituto senato pirmininkas A. Krotkus. Žodį tarė Seimo nariai S. Šaltenis, J. Karosas, V. Landsbergis.

Prezidento susitikimai

Prezidentūroje A. Brazauskas susitiko su Lietuvos Šaulių sąjungos centro valdybos pirmininku G. Jankumi ir atsakinguoju sekretoriumi S. Ignatavičiumi.

Prezidentas taip pat priėmė Lietuvos piliečių chartijos atstovus V. Kubilių, J. Mikelinską, V. Ambrazą, A. Gaučą. Jie supažindino A. Brazauską su neseniai Chartijos suvažiavimo priimtomis rezoliucijomis, pateikė klausimus, kodėl skubotai ir lengvai priimamos Lietuvos konstitucijos pataisos, kada bus pradėtas vykdyti įstatymas "Dėl tautos genocido" ir kt.

Seimo socialdemokratų frakcijos iniciatyva įvykusiame susitikime su Prezidentu aptarti bankininkystės reikalai.

Kiek anksčiau A. Brazauskas priėmė LKDP valdybos vadovybę. Buvo aptartas anksčiau Prezidentui įteiktas Krikščionių demokratų partijos valdybos memorandumas "Dėl Lietuvos santykių su Rusija ir žalos Lietuvai atlyginimo".

"Laisvės" jachta - aplink pasaulį

Į kelionę aplink pasaulį iš Klaipėdos uosto išplaukė "Laisvės" jachta, vadovaujama prityrusio kapitono kau-

niečio Igno Minioto.

Praėjusiais metais "Laisvės" jachta buvo sėkmingai išbandyta Kolumbo regatoje. Jachtos įguloje daugumą sudaro kauniečiai.

Buriuotojai ketina apsilankyti Londono uoste, Kanarų salyne, kai kuriose Lotynų Amerikos valstybėse, Pietų Afrikoje, Australijoje, Naujojoje Zelandijoje. Į tėvynę sugrįžti planuoja 1995 metų rugpjūčio mėnesį.

Malonės komisijos sprendimas

Prezidento dekretu trys nuteistieji bus atleisti nuo likusios bausmės ir septyniems sumažintas jos atlikimo laikas. Toks sprendimas priimtas liepos 13 dieną įvykusiame Malonės komisijos posėdyje. Jai pirmininkavo A. Brazauskas. Malonės komisija apsvarstė 50 prašymų. Keturi penktadaliai atmeti dėl nusikaltimo sunkumo arba dėl to, kad atliktas palyginti nedidelis bausmės laikas.

Malonės prašymai svarstomi kartą per 3 mėnesius. Ankstesniais dekretais Prezidentas patenkino 24 tokius prašymus, atleisdamas nuteistuosius nuo likusios bausmės arba iš dalies ją sumažindamas.

Posėdyje nebuvo svarstomi prašymai tų nuteistųjų, kuriems gali būti pritaikytas birželio pabaigoje įsigaliojęs amnestijos įstatymas. Pagal jį per tris mėnesius į laisvę išeis apie 2 tūkstančiai žmonių.

Šiuo metu šalies įkalinimo įstaigose bausmės atlieka 8 tūkstančiai piliečių.

Stipriai mezgamas Valijos ir Lietuvos bendradarbiavimas

Patirtis įrodė, kad politinėje veikloje maži kraštai viens kitą remia drąsiau negu didesnieji. Kai Lietuva laukė savo paskelbtos nepriklausomybės pripažinimo, didieji vengė tai padaryti, atsipirkdami diplomatiniais mandagumais. Tuo tarpu nedidelė Islandija išreiškė solidarumą Lietuvai ir susiriejo su tuomet dar galinga ir grasinančia Sovietų Sąjunga. Panašiai iškalbūs Lietuvos reikalais buvo ir yra Britanijos parlamentarai iš Valijos (Wales).

Plotu ir gyventojų skaičiumi Valijos kraštas yra truputį mažesnis už Lietuvą. Jos sostinė Cardiffas yra apie 240 km į vakarus nuo Londono. Gamtovaizdis daugiausia kalnuotas, padabintas ežerais, upėmis, kriokliais. Augmenija žaliuoja beveik ištisus metus, bet kalnų viršūnės lieka plikos ir uolėtos.

Prieš 25 metus katastrofiškai sumažėjo čia vyravusios sunkiosios pramonės produktų poreikavimas. Ji sužlugė. Atsirado smulkiosios pramonės, elektronikos, aptarnavimo sferos įmonių. Šiame persitvarkyme didžiausią vaidmenį atliko naujai įkurta valstybinė agentūra Welsh Development Agency (WDA). Valija dar pasižymi gerai išvystytu žemės ūkiu ir turizmu.

Valų kalba yra keltų giminės, visiškai nepanaši į anglų ir dažnai varžosi su lietuvių kalba dėl senumo garbės. Žmonės yra draugiški ir mėgsta dainuoti. Kraštas turi ilgą ir garbingą praeitį. Dabartinės aspiracijos yra turėti savivaldą arba bent fiskalinę autonomiją. Britanijos Darbo partija pažadėjo Valijoje įsteigti vietinį parlamentą, kai laimės rinkimus. Šiuo metu Valija reprezentuojama Didžiosios Britanijos parlamente 36

darbiečių, 6 konservatorių ir 4 kitų atstovų.

Nenuostabu, kad valai atranda daug tapatybių su lietuviais. Jie ne tik laiko lietuvių pavyzdžiu sau, bet ir visam pasauliui rekomenduoja jų ryšą ir būdą, ypač prisimindami, kai jie beginkliai stojo prieš sovietų armijos smogikų būrius bei jų tankus, stengdamiesi apsaugoti savo valdžios institucijas ir nepriklausomybę, kaip motina apsaugo ir apgina savo naujagimį.

Valijoje lietuvių yra nedaug. Todėl mums buvo sunku išvystyti platesnį kultūrinį bei politinį bendradarbiavimą su valais. Padėjo tik tai, kad būdamas Didžiosios Britanijos Lietuvos Sąjungos direktoriumi, o vėliau ir jos pirmininku, palaikiau ryšius su įvairiomis Britanijos institucijomis, tarp jų ir su Valijos. Britanijos karalienė yra sakiusi parlamente, kad jos vyriausybė bendradarbiaus su Lietuva, Latvija ir Estija. O nematydamas, kad konkrečiau kas nors būtų padaryta, Valijos partijos prezidentas D. Wigley prašė parlamente paaiškinti, kaip tie karalienės žodžiai bus įgyvendinti Valijoje. Atsakyta, kad Welsh Office (vyriausybės departamentas Valijos reikalams) ir WDA yra pasiruošę bendradarbiauti su tais trim kraštais.

Tai buvo signalas imtis iniciatyvos drauge su neseniai iš Lietuvos atsiųstu dr. A. Nesavu, Lietuvos ambasados patarėju Londone, pradėti įgyvendinti bendradarbiavimą.

Savo pirmojo vizito metu, 1992-ųjų metų lapkričio 29 d., dr. A. Nesavas pirmiausia susitiko su šiaurės Newport'o apygardos parlamentaru ir dideliu lietuvių draugu P. Flynn. Su juo pasitarta dėl bendradarbiavimo

strategijos ir galimybių.

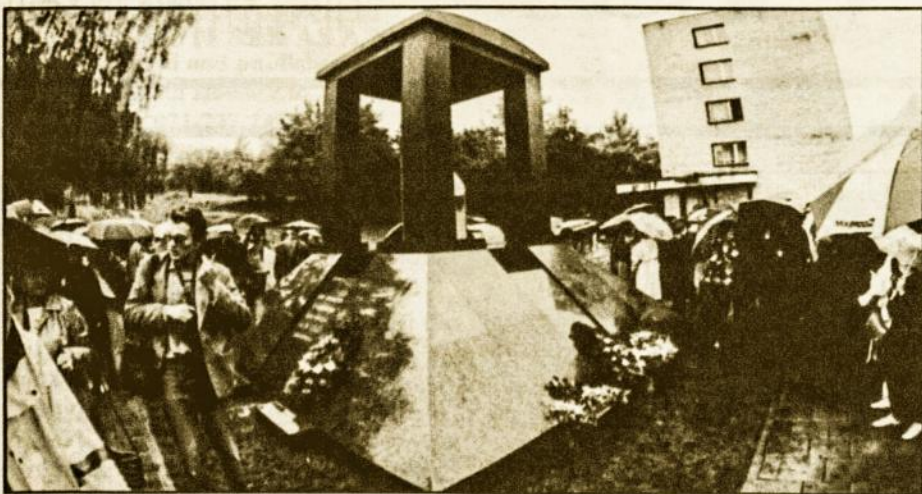
Vakare ambasados patarėjas skaitė paskaitą "Lietuviškos pažiuros" Cardiff'o Baltic Society (CBS) su-ruoštamame priėmime. Šiltai buvo priimti jo atsakymai ir pažiūros į Lietuvos ateitį. CBS įsteigė britų visuomenę Valijoje per žiauriuosius sausio 13-osios įvykius Vilniuje plėsti ryšiams su Pabaltijo kraštais ir pagal galimybes jiems padėti. Į šią organizaciją yra įsitraukę veiklesni pabaltijiečiai, tarp jų ir lietuviai.

Kitą dieną susitikome su P. Fortune, Cardiff and Vale Enterprise pirmininku. Susipažinome su teikiama pagalba Rytų Europos verslininkams. Ši firma tikisi pasitarnauti Lietuvai.

Pasitarimuose su WDA buvo nagrinėjami labai dalykiniai klausimai. WDA yra valstybinė agentūra, kas metai gaunanti iš Britanijos išdo apie 600 milijonų svarų. Prie to dar prisideda savo apyvartos perteklius. Agentūra buvo įgaliota pirkti žemę, statyti pastatus įmonėms, fabrikams, sandėliams, sudaryti palankias sąlygas kurti naują pramonę, pritraukti vietinį ir užsienio kapitalą. Išaugusi pramonė paskatino antrąją, nepageidautiną gamybą, patarnavimus, sukėlė didesnę energijos ir vandens sunaudojimą. Investuotas kapitalas su priedu sugrįžė į valstybinį iždą per uždarbio, pelno ir savi-valdybių mokesčius bei nuomas už pastatus ir žemę.

WDA analizuoja biznių poreikius įvairiuose kraštuose. Iš viso WDA yra geras projektas bent kuriam kraštui. Tai suvokė Latvijos atstovybė ir jau pasirašė bendradarbiavimo sutartį su WDA.

Žmonės ir gamta rauduoja žydų tragediją prisiminę

Liepos 13-ąją, atidarant Vilniuje, senojoje Subačiaus gatvėje, prie 47 ir 49 numeriais pažymėtų namų paminklą 1944 metais čia nužudytiems 400-ams žydų, negailestingai pliaupę lietus - gamta rauduoja žiaurią tragediją prisiminus, pastebėjo vienas kalbėjusių.

70-tūkstantinė Vilniaus žydų bendruomenė buvo baigta naikinti 1943 metų rugsėjo 23 d. Žūtis dar beveik metams buvo atidėta keliems šimtams nelaimingųjų, gyvenusių prancūzų barono Hiršo dar praėjusį šimtmetį žydų varguomenei pastatytoje dviejuose didžiuliuose namuose ir dirbusių hitlerininkų čia įrengtose kariškose dirbtuvėse. Aptikus prieš keletą metų aukų palaikus, žinomo Izraelio verslininko ir visuomenės veikėjo Išajos Epšteino iniciatyva bei už Izraelio ir JAV žydų bendruomenės aukas pradėtas statyti paminklas. Vilnietis architektas Levas Kaplanas siekė suteikti jam tradicines žydų ritualines formas.

...Ant masinio kapo iškilo antkapis, priešais, ant supilto kalnelio - akmeni-

nių piramidės formų, nukirstą medį vaizduojantis paminklas su žvakiu ir maldos žodžiais - "Klausyk, Izraeli".

Gedulingą ceremoniją pradėjo Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkas Simonas Alperavičius. Po to į susirinkusius kreipėsi Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas. "Šiomet pažymime vieną liūdniausių Lietuvos istorijos datų - nuo amžių čia gyvenusių, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto Didžiojo pakviestų mūsų brolių žydų sunaikinimo 50-ąsias metines", - pasakė jis. Č. Juršėnas pažymėjo, kad slogiomis nacių okupacijos dienomis tūkstančiai lietuvių šviesuolių įsijungė į žydų gelbėjimo akciją, kad visoje Lietuvoje šiemet vykstantis žydų genocido aukų pagerbimas - šviesuolių šalies gyvenime.

Saliomonas Vaintraubas

Nuotraukoje: paminklas Vilniuje, Subačiaus gatvėje 1944 metais nužudytiems žydams.

Vladimiro Gulevičiaus (ELTA) nuotr.

Skautų jubiliejai

Liepos 3-10 dienomis netoli Palangos, prie Kunigiškių, vyko jubiliejinė Lietuvos skautų stovykla "Lituanica 93".

Prieš 75 metus Lietuvoje atsirado pirmieji skautai. 1933 metais Palangoje skautų stovyklą aplankė skautų įkūrėjas lordas Baden-Powell'is. Jubiliejinė skautų stovykla buvo skirta šioms datoms bei Dariaus ir Girėno skrydžio per Atlantą 60-mečiui paminėti.

Stovykloje Palangoje buvo arti 1000 skautų iš Lietuvos, tarp jų rusų skautų iš Visagino, o taip pat tautiečių iš Australijos, JAV, Vokietijos, svečių iš Anglijos, Švedijos, Kanados.

Palapinių virtinė palei kopas tęsėsi per kilometrą. Kiekvieno Lietuvos regiono pastovyklės buvo sumaniai įrengtos. Valgi skautai virėsi ne tik karinėse virtuvėse ant ratų, bet ir įprastinėse stovyklų laužavietėse. Netoli stovyklos prie šventinio bendro laužo skautai vakarodavo: dainavo, vaidino, šoko. Pirmąjį vakarą "Kernavės" tuntas iš Vilniaus surengė fantastinį fejerverką. Beje, šis darnus tuntas birželio 24-27 dienomis Kernavėje šventė savo 5 metų sukaktį. Tunte arti 100 skautų, kurie padeda vaikų namams, ketvirtus metus Kernavėje kasinėja su archeologais, valo piliakalnius. Jų stovykloje Kernavėje šiemet buvo nemaža svečių: 16 danų, 2 anglai, po vieną

lietuvių iš JAV, Brazilijos, iš Australijos - Henrikas Antanaitis ir Danutė Baltutytė, kurie visapusiškai remia "Kernavės" tuntą. Šis tuntas pirmąsias Lietuvoje į skautus priėmė paauglį, sergantį cerebraliu paralyžiumi. Jis buvo ir Kernavės, ir Palangos stovyklose.

Palangos stovykloje buvo daug įdomių renginių: aitvarų, smėlio pilių, Neptūno, Undinės konkursai, sportinės varžybos. Vyko mugė, kur skautai pardavinėjo suvenyrus, pyragėlius, kepė blynus, kirpo, būrė, rengė aukcionus, žaidė. Prie štabo nuolat veikė skautiškų reikmenų paroda-pardavimas.

Alkas Paltarokas
prityręs skautas
iš "Kernavės" tunto

Ukrainos premjero vizitas

Su darbo vizitu Vilniuje lankėsi Ukrainos ministras pirmininkas Leonidas Kučma.

Vyriausybės rūmuose po trumpų dvišalių derybų pasirašyti septyni susitarimai dėl bendradarbiavimo elektros ir pašto srityje, dėl bendradarbiavimo principų ir tarpusavio santykių transporto srityje, dėl susisiekimo oro transportu, dėl tarptautinių keleivių ir krovinių pervežimo automobilių transportu, dėl neprekybinių atsiskaitymų, dėl bendradarbiavimo kovoje su muitinių įstatymų pažeidimais, dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse ir baudžiamosiose bylose. Pasirašytas prekybos ir ekonomikos bendradarbiavimo protokolas, kuriame numatyta steigti šalių prekybos atstovybes Lietuvoje ir Ukrainoje.

Ukrainos ministras pirmininkas L. Kučma (kairėje) ir Lietuvos premjeras A. Šleževičius.

Vladimiro Gulevičiaus (ELTA) nuotr.

SEPTYNIOS DIENOS

Pirmyn į praeitį

"Lietuvos aide" 07 10 spausdinamame Seimo opozicijos lyderio V. Landsbergio straipsnyje "Pirmyn" atkreipiamas dėmesys į Lietuvos Seime smarkiai varomus pirmyn represinius įstatymus.

Ypač didelį nerimą kelia demonstracijų, susirinkimų traktavimas. "Taigi įstatyme apie susirinkimus randame tokių linksmybių, kaip reikalavimas iš anksto pateikti žinias "apie susirinkime demonstruojamų plakatų, transparantų bei kitokių vaizduojamųjų priemonių turinį, kalbų bei pranešimų tematiką..." Visai draudžiama organizuoti ir vesti susirinkimus", kurių dalyviai (suglaudžiant esmę) savo turimais daiktais pažeidžia moralės normas... Randame ir visai nelinksmybių, kaip antai nuostatą, kad policijos ir vidaus tarnybos pareigūnai (suglaudžiant esmę) siekdami nutraukti teisės pažeidimus gali panaudoti ir šaunamąjį ginklą... Toks dabar kasamas dainuojančios revoliucijos kapas. Visą pranoksta, žinoma, Nepaprastosios padėties įstatymas... Nepaprastąją padėtį Prezidentas ir Seimas gali įvesti Lietuvoje, jeigu būtų įvykių, kurie keltų grėsmę "visuomenės rimčiai". Tai labai plati sąvoka. Galima suvokti, kad visuomenė turės būti rami, tyli ir paklusni". Nurodoma, kad Nepaprastoji padėtis gali būti įvesta "nedelsiant ir be įspėjimo". Straipsnyje primenami penkerių metų senumo įvykiai, kai "milicija muše badavusius Katedros aikštėje ir tą pačią dieną juos teisė už tai, kad buvo sumušti, kam sukėlė neramumą. Liaudies teismas tada juos išteisino, bet ar išteisintų demonstrantus dabar? Vienaime rajone juk ruošiasi teisti tremtinius, kam ne laiku ir ne vietoj dainavo", - rašo prof. V. Landsbergis.

Garbė ir principai

"Amžius" Nr. 28 informuoja apie birželio mėnesį Alytuje įvykusį teismo

procesą, kuriame buvo nagrinėjamas Seimo pirmininko Česlovo Juršėno akinių sudaužymo aplinkybės.

Atsakovas Jonas Malinauskas kaltinamas tuo, kad 1992 m. gegužės 20 d. apie 18 val. 30 min. piketo metu prie merijos griebė Č. Juršėnui už veido ir nubraukė akinius. Kaltinamasis kaltę prisipažino tik iš dalies. "Parodymų pabaigoje Č. Juršėnas iškėlė sąlygą: jei skriaudėjas viešai šioje salėje jį atsiprašys, teismo proceso nereikės tęsti. Šį incidentą jis vertina kaip moralinę žalą, nes laisvoje demokratinėje Lietuvoje jam buvo sutrukdyta laisvai reikšti mintis". Savo ruožtu kaltinamasis J. Malinauskas pabrėžė: "atsiprašys tik tada, kai Č. Juršėnas už savo partiją atsiprašys visos tautos dėl jai, taip pat ir jam, kaip represuotam asmeniui, padarytos skriaudos". Trūkstant liudytojų parodymų, teisėjas paskelbė, kad bylos nagrinėjimas perkliamas į rugpjūčio 10 dieną. Laikraštyje atkreipiamas dėmesys, kad tą dieną bus kaltinamojo J. Malinausko 70-čio jubiliejus ir reiškiamas viltis, jog "gal nukentėjusysis bus toks džentelmenas, kad pasveikins savo skriaudėją su jubiliejumi, demokratinės Lietuvos santarvės labui atleis tą moralinę skriaudą".

"Kas uždės apynasrį privatizacijos gangsteriams?"

- klausama "Respublikoje" 07 13. Policijos generalinis komisaras Petras Liubertas siūlo išeiti.

Laikraščio korespondentui jis aiškina, kad chaotiškas ir nekontroliuojamas privatizavimas pagimdė ekonominius-kriminalinius gigantus, keliančius pavojų ir pačiai valstybei. Panakinti kai kuriuos minėto proceso rezultatus galėtų padėti teisės sistema. "Privatizacijos dalyvis turėtų įrodinėti teisminėms institucijoms, iš kur pinigai, pateikti dokumentų, įrodymų. Jei nebūtų įrodytas lėšų įsigijimo šaltinis - ankstesnius privatizacijos rezultatus reikėtų panaikinti. Tokiu būdu būtų atkurtas socialinis teisingumas".

V. Dimas

Pesimizmas

Interviu su žinomu aktoriumi Regimantu Adomaičiu išspausdino "Lietuvos rytas" 07 13. Keletą apibendrinančių minčių čia pateikiame.

"Mes visi turėjome per daug iliuzijų, įsivaizduodami postkomunistinius laikus, turėjome tik vieną pagrindinį stimulą - būti nusistačius "prieš". Kai šis stimulus dingo, mes pasimetėme ir pradėjome viens kitą eiti. Tas vidinis pasipriešinimas buvusiai sistemai buvo gera varomoji spyruoklė, būdavo malonu vaidinti, jeigu sugebėdavai tą pasipriešinimą perteikti žiūrovui. O dabar, kai reikia teikti kažką pozityvaus, mes pasidarėm bejėgiai. Manau, kad anais laikais išsiugdėme pomėgį neigti, neturėdami aiškesnių perspektyvų. Todėl ir normalus, doras darbas neteko absoliučiai jokios vertės. O kai sąžiningai dirbdamas žmogus negali prasimaitinti, visuomenėje atsiranda visuotinis nihilizmas, nusileidžia sparniukai ne vien kūrybinei inteligentijai". Nuovargio, nusivylimo dvasią gerbiama aktorius pavadino "visuotinė liga". Į reporterio klausimą, kas privalėtų tą ligą gydyti, R. Adomaitis atsakė: "ta pati inteligentija. Mes patys. Tik tos inteligentijos nebematyti".

"Stumbrą pakeitė tauras"

Apie atnaujintą Kauno herbą rašo "Tiesa" 07 08.

"Mindaugo karūnavimo dieną, minint 740-ąsias Lietuvos valstybingumo metines, Kaunui buvo įteiktas miesto herbą įteisinantis dokumentas. Iškilmingoje ceremonijoje, kuri vyko miesto Rotušėje, dalyvavo Respublikos Prezidentas, Heraldikos komisijos pirmininkas, svečiai iš Danijos, miesto savivaldybės atstovai". Heraldikos komisijos pirmininkas pažymėjo, kad Kauno miesto herbas yra vienas seniausių Lietuvoje, senesnis netgi už Vilniaus miesto. Iškilminge vyskupas S. Tamkevičius pasakė, kad dabartinis Kauno herbas simbolizuoja jėgą, o tarp ragų esantis kryžius - meilę žmogui. Herbo kūrėjas - R. Miknevičius.

V. Dimas

DOVANA IR PARAMA ARTIMIESIEMS LIETUVOJE

VAISTAI - pristatome įvairių rūšių Vakarų Europoje gamintus vaistus. (Jei žinomas vaistų pavadinimas - receptai nereikalingi).

MAISTAS - Siuntinys Nr. 11. Praktiškas ir įvairus: 2 l valgomojos alyvos, 2 sv. ryžių, 2 sv. makaronų, 1 indelis tirpstančios kavos, 4 sv. cukraus, 1 sv. sūrio, 1 dėž. saldinių, 1 dėž. biskvitų, 2 sv. pupelių kavos, 2 sv. geriausios dešros arba salami, 4 dėžutės konservuotos mėsos. Siuntinio kaina - £70.

RŪBAI - puikus vyriškas arba moteriškas nertinis, palaidinukė arba vyriški išieginiai marškiniai, speciali medžiaga suknelei, vyriškas arba moteriškas sportinis kostiumas. Kaina - £160.

Parduodame OPTIMA (elektronines) rašomąsias mašinėles su lietuvišku šriftu. (Su pristatymu - £160.)

Rašomoji juostelė cartridge - £4.00.

Klaidų atitaisymo juostelės (5) - £8.75.

Sudarome testamentus, išrūpiname pensijas, pervedame palikimus į Lietuvą arba kitus kraštus pageidaujama valiuta bei atliekame finansines ir bankines operacijas.

Z. Juras

11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England

Tel.: 081-460 2592 Fax: 081-318 7643

Užs. 785

ROCHDALE TRAVEL CENTRE

Eastern European Division

siūlo kelionę iš Londono į Vilnių ir atgal:

Pirmadieniais ir šeštadieniais
Lietuvos Avialinija - £220 vienam asmeniui.

Pirmadieniais ir penktadieniais
Austrijos Avialinija per Vieną - £310 vienam asmeniui.

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais
Malev Avialinija per Budapeštą - £299 vienam asmeniui.

Informacija:

66 Drake Street, Rochdale, Lancs. OL16 1PA, England.

Tel: 0706 868765, 0706 31144,

Fax: 0706 526668

Užs. 782

Kai vertybių sandėlis virsta muziejumi

Teatro ir muzikos muziejaus archyvinėje nuotraukoje: V. Jonuškaitė-Zaunienė Karmen vaidmenyje 1928 m.

Vilniaus senamiesčio namai kiekvieną kartą pasirodę pateikti siurprizą: eidama į Trakų gatvę įsikūrusį teatro ir muzikos muziejų, nemaniau, kad kalbėsime su jo direktoriumi Jonu Bruveriu erdvioje terasoje, išeinančioje į vidinį kiemą, o muziejaus patalpos atrodys lyg seni, apleistai kadais emigravusios grafienės rūmai (iš tiesų šis pastatas priklausė poniam Korvin Umiasovskai). Tik faktas, kad iš terasos norėta pagrobti varinę skulptūrą, primena, jog dabar XX a. pabaiga, Vilnius, siaučia vario karštinė...

Daugiau kaip 200 000 eksponatų sukaupia keliuose permelyg mažuose jiems kambariuose. O domėtis tautiniu teatru ir muzika bei rinkti medžiagą apie tai pradėta dar nepriklausomos Lietuvos laikais: 1924 m. B. Sruogos ir V. Krėvės pastangomis buvo įkurtas Teatro muziejus. Sunku būtų ir pasakyti, kiek per 70 neramių metų atrasta, gal net daugiau prarasta, išblaškyta po pasaulį mūsų kultūros vertybių. Po karo muziejų globojo teatro draugija, 1964 metais jis tapo Dailės muziejaus skyriumi ir atsikėlė į dabartinę patalpą, kurias gaisrininkai visai pagrįstai (avarinis namas!) 1976 metais uždraudė apšildyti nuostabiai gražiomis, senoviškomis krosnimis. O dabar artėja ta diena, kai vertybių sandėlis, anot Jono Bruverio, prisikels gyvenimui kaip muziejus - jau

baigiami remontuoti jam skirti Radvilų rūmai Vilniaus gatvėje. Kol kas "keliaujantis" muziejus rengia parodas už savo, nors ir gražaus, bet netinkamo pastato sienų: atvyksta į kokią meną įstaigą paminėti, pavyzdžiui, H. Kačinską, A. Olekos-Žilinsko jubiliejaus etc. O palubėje maišiuose sukabintos lėlės liūdi: jų gyvenimas scenoje jau baigtas, paroda, skirta LIFE festivaliui, taip pat pasibaigus, čia jų niekas nemato, o tai, kaip ir kiekvienam aktoriumi, be galo skaudu. Muziejuje - žymių dailininkų K. Šimonio, P. Tarabildos, V. Didžioko, T. Kulakausko sukurti menininkų, muzikų portretai, biustai, yra įdomi šaržų kolekcija. Čia pat ir mūsų scenografijos klasikų M. Dobužinskio, L. Truikio, S. Užinsko, P. Kalpoko, A. Galdiko eskizai, kostiumai. Tokių darbų (be kostiumų) daugiau kaip 11 000 egzempliorių - nors imk ir kurk teatro scenografijos muziejų.

Sceninis rūbas, viena gražiausių ir galingiausių ilgai išlikti vertybių, deja, mūsų teatruose buvo nepelnytai užmirštas ir nesaugomas. Neseniai iš Operos ir baleto teatro pargabenti į muziejų 44 kostiumai, tarp jų penki operos "Faustas" kostiumai. Žinia, kad ir vėlesniuose "Fausto" spektakliuose buvo naudojami kiek atnaujinti 1931 metais sukurti dailininko M. Dobužinskio kostiumai ir dekoracijos. Muziejaus scenos kostiumų ko-

lekcija puikuoja senuosiu savo eksponatu - operos korifejaus Kipro Petrausko prieškariniu Lohengrino kostiumu. Neseniai kolekciją papildė ir Karmen skara, mantija, kastanjetės. Šias Karmen kostiumo detales muziejui dovanojo lietuvių operos žvaigždė Vincė Jonuškaitė-Zaunienė, dabar gyvenanti Amerikoje, Santa Barbaroje. Daugumą kostiumų būtų galima atkurti pagal išlikusius eskizus, piešinius, nuotraukas. Tik reikia turėti pinigų. Muziejaus direktorius sako, kaip nors rasiąs pinigų, kad galėtų įgyvendinti seną savo svajonę: pagal nuotraukas atkurti pirmosios Birutės - Marijos Pescekaitės-Šlapelienės - kostiumą ir taip pailiuoti ekspoziciją, skirtą pirmajai lietuviškai M. Petrausko ir G. Žemkalnio-Landsbergio 1906 m. operai "Birutė".

Muziejus turi anaipol ne viską. Yra ir tokių dalykų, kurių jau niekad nebeturėsime, nes jų paprasčiausiai nėra išlikę. Kaipgi atspindėti tą ar kitą laikotarpį? Seni ir dideli pasaulio muziejai turi nemažai išlikusių originalių XV-XVI a. muzikinių instrumentų. Be to, pasaulyje labai paplitusi praktika pagal senus brėžinius ir piešinius atkurti nebeegzistuojančių senovės instrumentų kopijas. Tokiais instrumentais galima ir muzikuoti. "Mes žinome meistrus, kurie galėtų mums atkurti, tarkim, kokią nors 1325 metų Aldonos Gediminaitės kapelos instrumentą arba Onos Vytautienės 1408 m. iš Ordino gautą dovaną - klavikordą, - pasakoja J. Bruveris. - Lygiai taip pat galvojame elgtis ir su senųjų laikų liudininkais - tūkstantmečiais muzikiniais instrumentais, kuriuos randa archeologai. Beje, Lietuvoje yra nemažai žmonių, kurie puikiai išmano tą ar kitą instrumentą, žino kaip jį pasigaminti. Jie mums visada padeda, negailėdami savo laiko ir jėgų. Norime surengti kuo pilnesnę ekspoziciją, apimančią etno kultūros elementus, pirmąsias rašytines žinias apie profesinį lietuvių teatrą ir muziką, apie Lietuvos didžiųjų kunigaikščių ir aukštuomenės kultūrinį gyvenimą, XIX amžių ir šiuos laikus, atspindinčią Lietuvos kultūrą išsivijoje bei lietuvių menininkus pasaulio mene. Tikimės, kad žmogus, apsilankęs muziejuje, išsineš kur kas platesnį mūsų teatro ir muzikos raidos vaizdą".

Šalia didžiulių spintų su natų, pjesių, režisūrinių egzempliorių rankraščiais, senomis dar XIX amžiaus fotografijomis ir negatyvais, šalia asmeninių meno žmonių bibliotekų kukliai stovi "žymūs" muzikos instrumentai. Vieni jų žymūs savo amžiumi (XVIII-XIX a.), kiti - savo šeimininkais. Muziejuje yra M.K. Čiurlionio, S. Naujalis pianinai, J. Tallat-Kelpšos fortepijonas, restauruojama U. Babickaitės arfa. Stebisi, kur ir telpa tokiose mažose patalpose daugiau kaip 400 įvairių instrumentų. Čia saugomi ir asmeniniai įžymių dailininkų baldai, kostiumai,

papuošalai, buities daiktai.

Taip jau susiklostė, kad Vilnius buvo vienas pirmųjų italų operos židinių Europoje. 1636 m. įvyko pirmasis vaidinimas, kai pačioje Italijoje nuo 1600 m. tebuvo sukurta ir pastatyta viso labo tik 28 operos. Iš tų laikų išlikę Vilniuje statytų operų libretai, jų autoriaus V. Pučitelio bei patrono Vladislavo Vazos portretai etc. Vertinga ir gausi teatro afišų, programų, dokumentų kolekcija, kurioje daugiau kaip 71 tūkstantis eksponatų nuo XVIII amžiaus iki šių dienų. Kadangi prie teatro ir muzikos muziejaus neseniai prijungtas ir kino skyrius, muziejus įsigijo S. Uzdono unikalią kino kamerų kolekciją. Daugiau kinematografijos istorijos faktų turi sukaupusi Lietuvos kino studija.

"Muziejus papildė savo kolekcijas ne tik kopijomis. Populiariu keistis, skolinis eksponatus iš kitų muziejų fondų. Muziejus turi iškelti kultūros vertybes į gyvą gyvenimą, todėl būtina keistis informacija su panašiomis įstaigomis", - taip apie besimezgančius su užsienio ryšius kalba J. Bruveris. - Dažnai tai atsitinka visiškai netikėtai. "1983 metais senajame operos teatre J. Basanavičiaus gatvėje operos režisierė Vlada Mikšaitė pastatė J. W. Goethe's singšpylį "Žvejo dukra", skirtą šio veikalų premjeros Weimare 200-osioms metinėms. Kaip žinome, J.W. Goethe buvo nepaprastai susidomėjęs lietuvių liaudies dainomis. Viena jų būtent ir buvo panaudota šiame singšpylyje, kuriam muziką sukūrė tų laikų dainininkė ir Corona Schroter. Užklausė Goethe's muziejaus Weimare darbuotojus, ar negalėtume gauti rankraščio kopijos, ta pačia proga nusiuntė Vilniaus pastatymo nuotraukas, programą. Weimariečiai taip pat susidomėjo mūsų muziejaus veikla, F. Schiller, J.W. Goethe, H. Kleist kūrinių likimu mūsų scenose. Gana atsitiktinai gavome laišką iš Londono "The International Music Museum". Jie norėjo sužinoti mūsų žymiausių menininkų pavardes, bet ką jiems pasakytų šie pirmą kartą skambantys žodžiai. Taigi, apibūdinome kai kuriuos mūsų kultūros reiškinius, nusiuntėme V. Landsbergio anglišką knygą apie M. K. Čiurlionį su autoriaus autografu bei V. Jurkšto parengtą Žygimanto Liauksmo "Ars et praxis musicae" (pirmasis lietuvių muzikologijos veikalas lotynų k. 1667 m.). Tikimės gauti ir mus dominančios medžiagos."

Muziejaus darbuotojai galvoja ateityje rengti konferencijas, skirtas žymiųjų pasaulio menininkų kūrybai Lietuvos scenose - juk prancūzams, vokiečiams, anglams būtų įdomu sužinoti savo menininkų kūrinių likimą Lietuvoje. Teatro ir muzikos istorija per konferencijas ir parodas iškiltų į dabartinį kultūros gyvenimą, bent jau tokią muziejaus paskirtį mato jo direktorius, muzikologas Jonas Bruveris.

Labiausiai muziejui trūksta žinių ir dokumentų apie mūsų tautiečių veiklą užsienyje. "Tai, ką turime dabar, - fragmentiška, neatspindi svarbiausių faktų, įvykių, asmenybių. Norėtusi plačiau nušviesti lietuvių teatro ir muzikos veiklą pasaulyje, juk šis mūsų kultūros reiškinys turi daugiau kaip 100 metų nuo pirmosios emigracijos bangos. Amerikoje tebeveikia XIX a. pab. įsisteigę parapijų chorai, Čikagos lietuvių opera kasmet rengia profesionalias premjeras. Beveik nieko nežinome apie dramatišką karo laikotarpį, kai lietuviai, nepajėgdami paimti materialinių kultūros vertybių, išsivežė dvasines: persikėlėlių stovykloje jie vaidino, šoko, dainavo - tai padėjo išgyventi. Neturime net nuotraukų tų lietuvių, kurie padarė puikią artistinę karjerą pasaulio scenose. Neseniai sužinojau, kad lyg ir Monte Carle gyvenanti Ona Katkauskaitė (Ana Kaskas). JAV lietuvių daininkė (kontraltas), jau gimusi emigracijoje, 1926-1927 metais debiutavo Kauno Valstybiniame teatre, 1936-1949 m. buvo Niujorko Metropolitan Opera solistė. Mes, deja, apie ją nieko neturime. Kaip ir apie Berlyno Deutsches Opera bei Metropolitan Opera solistę Apoloniją Stoškutę (Polyna Stoska). Bandytume kreiptis į Žilėvičiaus muzikos archyvą Čikagoje - tokio turtingo archyvo nėra net Lietuvoje. Vis galvoju, ar būtų mandagu parašyti į Angliją aktoriumi Johnui Gielgud'ui. Savo biografijoje jis pabrėžė, kad jo pavardė ne airiška, bet lietuviška. Manau, jam būtų įdomu sužinoti, kaip dabar atrodo jo protėvių valdos - Gelgaudiškio pilis Panemunėje. Gal galėtume prašyti jo nuotraukos su autografu. Domimės ir lietuvių kilmės anglų aktoriumi Lawrence Harwey (Laurynas Skinskis). Jis buvo vienas didžiausių Londono "Old Vic" teatro aktorių, lietuviai galėjo matyti jį filme "Kėlis ir aukštuomenė" kaip Simonos Signore partnerį. Užmezgėme ryšius ir su Vokietijoje gyvenančiais mūsų kultūros veikėjais. Ieškome kelių, kaip galėtume gauti informacijos iš Anglijos. Gal per mūsų ambasadą? Ar per tautiečius?"

Kol muziejus neturėjo tinkamų patalpų, ne visi ryždavosi patikėti jam savo turtus. Tačiau jau dabar menininkų dinastijos Lietuvoje, tautiečiai iš užsienio dovanoja brangias mūsų kultūrai relikvijas. "Dabar viską "vagių" teatro muziejui, - juokauja direktorius. - Ko negaliu "pavogti", prašau dovanoti. Atsiminimus, nuotraukas, asmeninius menininkų daiktus etc." Kas galėtų savo žiniomis, dokumentais, relikvijomis papildyti muziejaus fondus, prašytume kreiptis: Teatro ir muzikos muziejus, Trakų 2, 2024 Vilnius, Lietuva.

Erika Umbrasaitė

Padėkime išsiaiškinti Prezidento Kanceliarijos archyvo likimą

Lietuvos Respublikos Prezidento ir prezidentūros dokumentai buvo saugomi Prezidento Kanceliarijos archyve. Čia 1918 m. vasario 16 d. signataras P. Klimas perdavė saugoti ir 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės aktą su Lietuvos tarybos narių parašais. Prezidento kanceliarijos viršininkas P. Bielskus 1925 m. vasario 19 d. raštu, adresuotą P. Klimui, paliudijo gavęs iš jo saugoti šį dokumentą Prezidento Kanceliarijos archyve.

Jame buvo saugomi labai svarbūs Lietuvos valstybingumui ir istorijai dokumentai. 1940 m. birželio 25 d. okupavus Lietuvą, Prezidento Kanceliarijos archyvas liko savo vietoje. Yra liudininkų, teigiančių, kad Kanceliarijos viršininkas P. Bielskus iš archyvo paėmė ir išvežė paslėpti tik Nepriklausomybės aktą, nors tai pa-

tvirtinančių dokumentų nerasta.

Dauguma Lietuvos Respublikos 1918-1940 m. dokumentų išliko ir saugoma Lietuvos centriname valstybės archyve. Tačiau nei šiame archyve, nei kituose archyvuose nėra Prezidento kanceliarijos archyvo dokumentų.

Yra žinoma, kad kai kuriuos archyvinius dokumentus (Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos) bolševikiniai okupantai išvežė į Maskvą dar 1940 m. pabaigoje. Tačiau nepavyko rasti žinių apie Prezidento kanceliarijos archyvą. Jis galėtų būti sunaikintas, pirmojo arba antrojo bolševikmečio laikotarpiu išvežtas į Maskvą ar vokiečių okupacijos metais - į Vokietiją. Dalis archyvo dokumentų galėjo būti ir paslėpta. Prezidento Kanceliarijos viršininkas P.

Bielskus kurį laiką dirbo Prezidento Kanceliarijoje ir po 1940 m. birželio 15 d.

Pastangos Prezidento Kanceliarijos archyvo ieškoti Maskvoje kol kas rezultatų nedavė. Galbūt išsivijoje tebegyvena žmonių, ką nors žinančių apie Prezidento Kanceliarijos archyvo ar jo dokumentų likimą. Prašome juos apie tai parašyti Lietuvos archyvų generalinei direkcijai (Mindaugo g. 8, Vilnius, fax. 65 23 14). Svarbu išsiaiškinti, kada, kokiomis aplinkybėmis, kokios įstaigos ar žmonės išgabeno Prezidento Kanceliarijos archyvą į Prezidentūros, kur jį išvežė. Tokios žinios galbūt padėtų surasti svarbiausius mūsų valstybės istorijos dokumentus arba bent sužinoti jų likimą.

Gediminas Ilgūnas

Anotacijos

Juozas Petrauskas. *Seirijų praeities takais*. V., 1993, 133 p., iliustr.

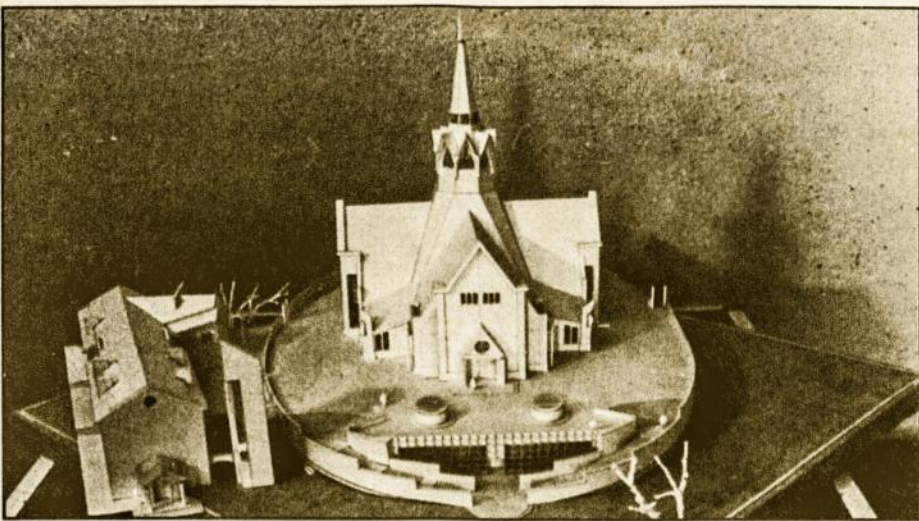
Autorius su didele meile žvelgia į šio krašto praeitį, jo žmones, pateikia gausios, išsamios informacijos. Knygos įžangoje rašo: "Dar vaikystėje domėjausi Seirijų praeitimi. Tuo laiku didžiausias žinių šaltinis man buvo Biržio "Alytaus apskritis", vėliau mano žinios gausėjo, o kai susipažinau su Jono Raitelaičio rankraščiu palikimu, liečiančiu Seirijų praeitį, kilo mintis ir pačiam pabandyti pažvelgti gimtojo krašto praeitį, taip ir atsirado šis paprastas, suprantamas, be jokių gudrybių pasakojimas apie Seirijus, kad žmonėse sužadintų susidomėjimą savo krašto senove". Knyga ilius-

truota archyvinėmis ir šiuolaikinėmis fotonuotraukomis, pateiktas panaudotų dokumentų ir literatūros sąrašas.

Jonas Naujalis. *Augalų populiacijų ekologijos pagrindai*. V., 1992, 85 p.

Ši knyga yra Vilniaus universiteto išleista mokymo priemonė, kurioje nagrinėjamos kai kurios aktualios augalų populiacijų ekologijos problemos. Pateikiama nemažai bendro pobūdžio žinių apie augalų populiacijas, daug vietos skiriama augalų populiacijose vykstantiems savaiminės reguliacijos procesams, analizuojama augalų populiacijų sudėtis ir struktūra, jų dinamika bei gyvenimo strategija. Skiriama biologijos specialybės vyresnių kursų studentams.

Bus Vilniuje dar viena bažnyčia

Vilniuje, Lazdynuose, ant kelio šalia mažos giraitės bus statoma Šventojo Jono Bosko bažnyčia. Tą vietą dabar žymi aukštai iškilęs kryžius. Neseniai žaliom girliandom išdabintas kryžius buvo iškilmingai pašventintas. Jį šventino ir šventas Mišias aukėjo vyskupas Juozas Tunaitis su kunigais.

1989 metais šio Vilniaus rajono gyventojai pradėjo rinkti parašus prašydami įsteigti naują parapiją. 1990 metų sausio 17 dieną bendruomenė buvo įregistruota, o kovo 12-ąją, vos tik atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, arkivyskupas Julijonas Steponavičius pasirašė Lazdynų parapijos steigimo aktą. Paskirtas sklypas, gautas leidimas statyti bažnyčią. Naujos bažnyčios projektą sukūrė vienas iš Lazdynų gyvenamojo rajono projekto autorių architektas Vytautas Čekanauskas. Pirmiausia, pasakė jis, bus statoma klebonija, para-

pijos namai ir nedidelis saleziečių vienuolynas. Kol iškilis bažnyčia, pamaldos vyks parapijos salėje. Bažnyčia taip pat bus nedidelė, savo silueta artima neogotikinei koplyčiai. Į klausimą, ar ne bažnyčia ir buvo paliktas šis žalias Lazdynų kalnelis tarp blokinių plokščiastogių, tarsi uniformotų gyvenamųjų namų, architektas atsakė, jog apie bažnyčią, suprantama, tais laikais garsiai kalbėti niekas nebūtų išdrįsęs, bet mintis apie maldos namus tikrai buvusi.

Lazdynuose prie pašventinto kryžiaus nuo šiol šventos mišios lietuvių ir lenkų kalbomis aukojamos kiekvieną sekmadienį, 15 valandą. Parapijos administratoriumi paskirtas kunigas salezietis Izidorius Sadauskas.

Nuotraukoje: Šventojo Jono Bosko bažnyčios maketas. Projekto architektas Vytautas Čekanauskas.

Gedimino Svitojaus (ELTA) nuotr.

Raštas Elko vyskupui

Buvęs vyskupo P. Baltakio OFM sekretorius kunigas E. Putrimas, susipažinęs su Vidugirių bažnyčios Lenkijoje padėtimi (su vyskupu jis lankė Suvalkų trikampio lietuvių), pasiuntė raštą Elko vyskupijos ordinarui Wojciechui Ziembai (anksčiau Punksas priklausė Lomžos vyskupijai).

Rašte sakoma:

Jūsų Ekscelencija Vyskupe Ziembra,

didėjant Vidugirių šventovės statuso kontraversinei įtampai, aš jaučiu pareigą parašyti Jums šį atvirą laišką.

Kai J. E. vysk. Paulius Baltakis OFM turėjo savo pirmą audienciją pas popiežių Joną Paulių II 1984 m. gruodžio 10 d., Jo Šventenybė patvirtino vysk. Baltakio pareigas būti "vyskupu lietuviams katalikams, gyvenantiems už Lietuvos" ir priminė vyskupui: "...nepamirškite lietuvių, gyvenančių Lenkijoje... ne tik Seinų rajone, bet visuose kituose Lenkijos miestuose, kur gyvena lietuviai".

Vysk. P. Baltakis ir aš, jo sekretorius, turėjome keletą garbingų progų vyskupo Paetz kvietimu aplankyti Lenkiją. Mes buvome dėkingai nustebę, kad ir Lenkijos hierarchija jautriai atkreipia savo dėmesį į lietuvių katalikiškas bendruomenes.

Tikimės, kad ta pačia dvasia ir tokiu pat supratingumu Jūsų Ekscelencija ir toliau rodysite minėtąjį Lenkijos vyskupų pradėtą pastoracinį lietuvių katalikams ir Vidugirių šventovės

statusui jautrų dėmesį, ir visa tai turėtumėte teisingai nustatyti Jūs, Ekscelencija, ir Punkso parapijos komitetas. Kai paskutinį kartą aplankiau Punksą 1992 m. lapkričio mėn., pastebėjau Punkso parapijos komiteto rūpestį ir norą padėti ir išlaikyti gyvą išganingą Dievo žodį pagal jų sąlygas ir aplinkybes.

Dar vienas rūpestis kyla, kaip išlaikyti katalikišką jaunimą Seinų ir Punkso parapijose. Dėl įtampos tarp Jūsų Ekscelencijos ir tikinčiųjų, jaunimas pradeda prarasti pasitikėjimą Bažnyčia ir jos hierarchija. Šiuo metu, kai šv. Tėvas rūpestingai išreiškia savo charizmatišką pastoracinį dėmesį jaunimui, minėtoji kontraversija Vidugirių šventovės išlaikymo reikalu pažeidžia visus kanoninės teisės ir jurisdikcijos nuostatus.

Meldžiuosi į mūsų Motiną Mergelę Mariją, kad Ji padėtų išspręsti Kristaus intencija minimą lietuvių katalikų problemą.

Jūsų Kristuje

Kun. E. Putrimas

Nuorašai: arkiv. A. Bačkuiui, vysk. P. Baltakiui, JAV, mons. Jean-Claude Perisset, Vatikano valstybės sekretoriatas, amb. K. Lozoraičiui, Lietuvos ambasada prie šv. Sosto, amb. D. Junevičiui, Lietuvos ambasada Lenkijoje. (Kodėl pamištas kardinolas J. Glemp?)

Kazys Baronas

Vokietija

Geriau skurdžiaus pašalpa...

Ankstyvą pavasarį per Vilnių nuvilnijo studentų eitynės. Nejauku buvo klausyti, kaip minia sveikų tvirtų bernų visa gerkle rėkė: "Valgyt! Valgyt!" Tą pačią dieną per radiją kalbėjo Muzikos akademijos studentai ir dėstytojai. Jie sakė neturį laiko tokioms eitynėms, jie turį repetuoti, ruošis koncertams. Tai esą kartu ir mokslas, ir uždarbis.

Bepigu muzikantams, o ką daryti istorikams, negi eisi ir skaitysi paskaitą apie Mindaugo karūnavimą. Kas tavęs klausys? Kas už tai mokės? Yra, pasirodo, uždarbio ir istorikams. Pačiame Vilniaus centre, šalia senųjų Metropolitono rūmų, vyksta archeologiniai kasinėjimai. Taigi archeologai pamėgino į talką pasikviesti studentų, siūlydami mokėti

po šimtą talonų (dabar - 1 litas) už darbo valandą. Atrodė, jog uždarbis ne toks jau menkas. Bet į kvietimą atsiliepė vos vienas kitas studentas. Tiesa, merginų archeologai nelabai ir laukia, nes darbas ganėtinai sunkus. Kelių šimtmečių susigulėjęs kultūrinis sluoksnis - čia nepamosuosi kštuvu iš peties. Keli studentai dirba antrą vasarą.

Gal ne tik studentai žino, kaip lengviau užsidirbti, nes nelabai daug atsiranda, kaip aiškina Vilniaus darbo biržoje, bedarbių, norinčių imti šluotą ir valyti miesto gatves. Viešųjų darbų programa, pasirodo, nėra tokia patraukli, kaip manyta. Kur kas paprasčiau gauti vadinamąją bedarbio ar skurdžiaus pašalpą.

Salomėja Čičiškina

Žmogui su negale siūloma šalpa. Ar to užtenka?..

Viename pasitarime Lietuvos socialinės apsaugos ministro pavaduotojas Antanas Vinkus su nerimu kalbėjo, jog jau maždaug dešimtadalis mūsų krašto gyventojų yra žmonės su vienokia ar kitokia negale. Keli šimtai tūkstančių jų oficialiai užregistruoti kaip invalidai. Vyriausybės nutarimu jiems prilyginti ir žmonės, sulaukę daugiau kaip 80 metų amžiaus.

Ką visuomenė gali jiems pasiūlyti? Kuklią pensijėlę, vargu ar leidžiančią galą su galu sudurti. Na, dar kai kurių, pavyzdžiui, transporto lengvatų. Stipresnieji įsidarbina invalidų įmonėse. Mums tai atrodo lyg ir neblogai, o Lietuvos svečiai, išeivijos specialistai tokias įmones vertina kritiškai. Už tai, kad jose žmogus visam amžiui tarsi izoliuojamas nuo visuomenės, dirba daugiausia su bendro likimo draugais. Vis garsiau skamba balsai apie tai, kad tokioje įmonėje žmogus gali likti tol, kol bus galutinai reabilituotas. O po to laikas integruotis į visuomenę, dirbti kartu su sveikaisiais. Tas pats pasakytina ir apie visokias specialias mokyklas vaikams su negale, kurių Lietuvoje sovietmečiu pristaigta į valias. O kodėl daugelio tokių vaikų nemokyti kartu su sveikaisiais? Ne veltui sakoma: su kuo sutapsi, pats toks patapsi.

Žodžiu, žvelgdami į Vakarus, vis garsiau kalbame apie neįgaliųjų reabilitaciją ir sugrįžimą į gyvenimą. Kai kam tai jau dabar pavyksta. Žmonių labai gerbiamas Socialinės apsaugos ministerijos invalidų reikalų skyriaus viršininko pavaduotojas Jonas Vaškevičius. Nors ir būdamas aklas, neseniai baigė aukštąjį mokslą, ėmėsi atsakingo darbo. Turi gražią šeimą, augina vaikus. Visą daro savarankiškai. Tik gaunamus raštus jam perskaito ir diktuojamus tekstus užrašo pagalbininkė. Tokių žmonių kaip Jonas nemaža. Bet į gyvenimą jie grįžo daugiau savo, o ne visuomenės pastangomis. Pastaroji jiems kol kas negali pasiūlyti nei negalei pritaikytų butų, nei pandusų, leidžiančių vežimėliais įvažiuoti į gydymo ir aptarnavimo įstaigas bei įmones. Gėda prisipažinti, bet į Lietuvą atvykusius užsienio silpnuosius ir savus piliečius, panorusius užsukti į tą vietą, kur ir karaliai pėsti vaikšto, dažniausiai artimiesiems ir pažįstamiems tenka nešėti įnešti.

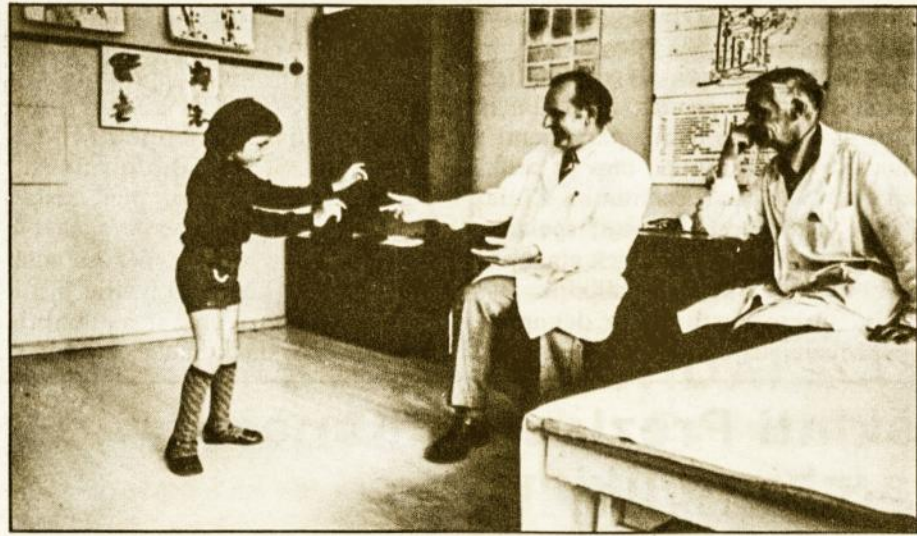
Po tokios, sakykime, gana minorinės įžangos papasakosime apie mūsų medikų atliekamą neįgaliųjų reabilitacijos darbą. Kauno medicinos akademijoje turime prof. dr. Aleksandro Kirščiūno vadovaujamą reabilitacijos kliniką, kurios medikai ne tik ligoninėje daro viską, kad žmogus atgautų darbingumą, bet ir toliau jį globoja šeimoje, jos narius moko, kaip elgtis su silpnuoju, kaip jam pritaikyti aplinką. Teko girdėti, kad europinių lygi bemaž atitinka Palangos reabilitacijos ligoninė. Projektuojamas žmonių su negale centras Vilniuje, Žirmunuose. Bet tai ir beveik viskas, kuo dabar galime pasidžiaugti.

Kokios galimybės, tokie ir rezultatai. Prisipažinsiu, buvau sukrėstas tokio viename reabilitacijos specialistų suėjime nugirsto skaičiaus - Lietuvos medikai kol kas reabilituoja tik apie 5 procentus žmonių su negale. Tai sakydamas turiu omenyje ne jų visišką pagydomumą (tai, kas fiziškai prarasta, dažniausia nebeatgaunama), o sugrįžimą į gyvenimą, galėjimą dirbti, mokytis ir pan. Šis rodiklis būtų dar blogesnis, jeigu visokios ligos būtų sparčiau diagnozuojamos, laiku nustatomas invalidumas. O tai pagal statistiką išeitų, kad, pavyzdžiui, Lazdijų rajone mažiausiai invalidų, tokiais tapusių dėl vežinių susirgimų. Taip yra ne dėl to, kad vežys Lazdijų žmones aplenkia, o todėl, kad jis neretai aptinkamas tuomet, kai ir invalidumą nustatyti, ir apskritai ką nors daryti jau vėlu.

Bet dėl tų nelemų 5 procentų reabilituotųjų nesiruošiu svaidyti akmenukų į medikų daržą. Kas nežino, kad Vakaruose su traumą patyrusiu ar šiaip nukentėjusiu žmogumi dirba ištisa reabilitacijos komanda, kurią sudaro įvairiausių specialybių atstovai. Lietuvoje tokią komandą aptiksi vos vienoje kitoje ligoninėje (jos turėtų dirbti visose didesnėse ligoninėse, čia reikalingi specialūs reabilitacijos skyriai). Bet ir tos pačios sudarytos vien iš kelių medikų. Labai trūksta užimtumo specialistų, specialiųjų mokytojų, psichologų, o, tarkime, socialinis darbuotojas išvis neregtas specialistas net tokioje didelėje ligoninėje kaip Vilniaus Santariškių.

Suprantama, tokių specialistų laukui bėgant gausės. Kai kurie jau rengiami Lietuvos aukštosiose mokyklose, rudenį ketinama organizuoti socialinių darbuotojų kursus. Jau yra įstatyminė bazė žmones su negale įdarbinti. Pagal Lietuvos invalidų socialinės integracijos įstatymą didesnės įmonės numatytos invalidų įdarbinimo kvotos (užduotys). Jų nesilaikys - kišene atsakys.

Teoriškai visa tai lyg ir neblogai.

Praktiškai gi ramybės neduoda mintis, kad invalidų reabilitacijos srityje nuo Vakarų Europos atsilikome keliais dešimtmečiais. Pradėkime nuo paprasčiausio dalyko - kaip žmogui su negale patekti į darbą, jei nepajėgia vaikščioti? Lietuvoje dar didelė retenybė neįgaliesiems specialiai pritaikytas autobusus ar mikroautobusus (jų turime vos kėlis, o ir tuos pačius Vokietijos ir Šveicarijos bičiulių padovanotus), nematyti akumuliatorių teikiamos elektros srovės varomų vežimėlių. Tiesa, Lietuvos invalidų draugijos iniciatyva, daugiausia iš labdaros lėšų, įsigyta apie 400 kambarinių ir lauko vežimėlių. Dar gaunama dovanų iš užsienio. Bet tai lašas jūroje. O žmogui su negale toks vežimėlis ne pagal kišenę - jo kaina apie 1200 dolerių. Lietuvoje tai fantastinė suma. Tiesa, vežimėlius neįgaliesiems gamina ir Lietuvos invalidų draugijai pavaldži Vilniaus "Puntuko" įmonė. Bet ir čia jis kainuoja apie 200 litų (tai maždaug kelių mėnesių invalidumo pensijų suma). Štai ir išeina, kad be valstybės, visuomenės, labdaros organizacijų paramos silpnasis neišsivers.

Bet juk vežimėlių silpnąjį poreikį neapsiriboją. Jam neretai reikia specialiai įrengtos darbo vietos. O tai vėlgi brangiai atsieina. Jam reikia nuolatinės šeimos narių, artimųjų ir bičiulių, bendradarbių paramos, palaikymo, užuojautos ir paguodos. Juk, tarkime, net kurti šeimą daug kam didžiausia problema. Ir dėl negalės bei ją neretai lydinčios impotencijos ar nevaisingumo, ir dėl žmogų kamuojančio tariamo nepilnavertisumo. Štai kodėl kelių į reabilitaciją žinomas Lietuvos neįgaliųjų chirurgas Gasparas Aleksa kartą pavadinęs savižudžių lavonais klotu. Ne kiekvienas pakelia depresiją ar kitą dvasinę krizę, pasitaiko ir kraupių tragedijų. Jų išvengti turėtų padėti ne tik psichiatrai, psichologai, bet pirmiausiai pati visuomenė, žmonių su negale klubai, jų renginiai, kartu leidžiamas laisvalaikis. Šito Lietuvoje irgi neretai pasigendame.

Bandydami visa tai teisinti skeptikai kartais tik ranka numoja: "Argi su mūsų lėšomis visa tai daryti? Palaukite - atkusime, praturtėsime, tuomet..." O mano pažįstama JAV Mičigano valstijos Ann Arbor miesto žmonėms su negale skirta savarankiško gyvenimo centro vadovė Roanne Chaney, beje, pati reabilituota ir sugrąžinta į gyvenimą, tokius postringavimus, neseniai lankydama Vilniuje, taip atrėmė: "Ap-skaiciavau, kad mane reabilitavusi visuomenė ne tik padarė gerą darbą, bet jau dabar, atmetus visas mano labai padarytas išlaidas, sutaupė apie 160 tūkstančių dolerių. Juk duoną pati užsidirbu, man neberekia pensijos". O Lietuvoje daug kas tebelaukia, kad žmogui su negale siūlomos šalpos visiškai užtenka. Kada gi jam liausimės brukę dar sovietmečiu "uždraugtą" išlaikytinio psichologiją, įpratinsime laikyti save pilnaverčiu žmogumi?

*Rimantas Cemnolonskis
Algimanto Žižūno nuotr.*

Anotacija

Nenugalėtoji Lietuva: Antisovietinis pogrindis. Kalba dokumentais. V., 1993, Kn. 1, 597 p., iliustr.

Ši knyga - tai pirmas tokio pobūdžio leidinys Lietuvoje, kuriame publikuojami antisovietinio pogrindžio dokumentai, apimantys 1949-1988 (pirmoje knygoje 1949-1978) metų laikotarpį. Didžioji dalis dokumentų - pareiškimų, kreipimųsi, informacijų apie sovietinės valdžios savivalę skelbti pogrindžio spaudoje ("Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikoje", "Aušroje", "Laisvės šauklyje", "Perspektyvoje" ir kt.) bei išeivijos lietuvių

periodikoje. Nemaža jų čia pateiktų būvę politiniai kaliniai, tremtiniai, kiti rezistencinio judėjimo dalyviai. Šio leidinio pirmoji dalis "Antisovietinis pogrindis ir Lietuvos nepriklausomybė" yra parašyta paties sudarytojo Algimanto Liekio. Joje apžvelgtas lietuvių tautos kelias nuo pat okupacijos pradžios ligi mūsų dienų Sąjūdžio pergalės. Nepriklausomybės Lietuvoje pasiekimo. Nurodyta šio skyriaus bibliografinė 141 pozicijos rodyklė, gausiai iliustruota fotonuotraukomis.

Sudarytojas "Pratarmėje" rašo: "Lietuvių tauta niekada nebuvo susitakusi su okupacija, su savo valstybingumo praradimu - ji kovojo. Šimtai ir tūkstančiai geriausių jos sūnų ir dukrų

paaukojo savo gyvybę dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės, kentėjo gulaguose ir tremtyje. Ir kad 1990 m. kovo 11-ąją buvo paskelbtas Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo aktas - tai ir yra tos kovos rezultatas, kovos, kuri nepažino paliaubų..."

Sudarytojas, pateikdamas dokumentinę medžiagą, nepretenduoja į galutines, neginčijamas išvadas. Daug dokumentų dar turi patys pogrindininkai, pluoštai jų tebeguli buvusiose KGB, teismų archyvuose. Knygos leidėjai tikisi, kad gerbiami skaitytojai prisidės prie tolesnės šios knygos rašymo savo geranoriškomis pastabomis, atsiųsta konkrečia medžiaga iš antisovietinio pogrindžio veiklos.

Apie Seimo darbą - daugumos ir opozicijos atstovai

Justinas Karosas: mes mokomės parlamentarizmo

- Vertindamas šios sesijos darbą, išskirčiau kelis momentus. Pirmas, Seimas tapo truputėlį ramesnis: visi pradeda suprasti, jog turime gyventi ir dirbti po vienu stogu. Antra, sutvarkyta Seimo organizacinė struktūra: išrinkta valdyba, baigiamas priimti naujas Statutas. Todėl nuo rudens jau galima tikėtis nusistovėjusios darbo tvarkos, kuri iki šiol svyravo į visas puses, nes daugelis dalykų buvo daroma pagal senąjį reglamentą. O jis turėjo vieną didelę ypatybę: procedūriškai Seimo veikla buvo organizuota taip, kad beveik visi klausimai buvo diskutuojami plenariniuose posėdžiuose. Pagal naująjį reglamentą daugelis dalykų bus sprendžiami komitetuose, o bendrame posėdyje tik kvestionuojami. Tas radikaliai sumažins tuščią kalbėjimą, darbas bus žymiai produktyvesnis.

Trečia, nuo rudens visi dokumentai, kuriems reikėdavo galybės popieriaus, bus duodami ne kiekvienam Seimo nariui, o tik frakcijoms - kas norės, galės susipažinti. Esant vargane finansinėje padėtyje, reikia taupyti, o ne vaizduoti Vakarų Europos parlamentus.

Ketvirta, pradėtas Seimo aparato reorganizavimas. Jis sumažės 150 žmonių. Tai turėtų su efektyvinti likusiųjų darbą.

- Kaip vertinate savosios - LDDP frakcijos darbą?

- Manau, frakcija užtelėjo ta prasme, kad žmonės pradeda įprasti būti asmenybėmis, turinčiomis savo nuomonę, suprantančiomis, jog nėra problemų, kurios iš karto aiškios. Tuomet ir sprendimai kur kas visapusiškesni. Mūsų frakcijos nariai, turintys kitokią nuomonę, labai drąsiai ją išsako. Kitaip tariant, mes sulaužėme senąjį monolito įvaizdį.

- Galbūt visa tai ir davė pretekstą kalboms, ypač spaudai, nėra LDDP frakcija skyla?

- Frakcija ne skyla, o tampa normaliu, kritiškai mąstančiu, turinčiu savo nuomonę žmonių junginiu. Beje, neseniai iš naujo frakciją perregistruojant iš jos išėjo tik vienas žmogus - Antanas Baskas, bet vienas ir sugrįžo - Marijonas Visakavičius.

Tačiau man atrodo, kad būtų neblogai, jei frakcijos viduje susidarytų kelios atskiros grupės, nes žmonės labai skirtingi. Vieni laikosi griežtesnių pozicijų, kiti - liberalesnių. Tuomet vienvaldystės šablonas būtų dar labiau sulaužytas. Dėl to džiaugčiausi.

Žodžiu, mes mokomės parlamentarizmo. Ir jei toliau progresuosime, tai iš šitos didelės frakcijos, kuri atrodė sunkiai sujungiamą, gali gimti normalus parlamentinio darbo institutas.

- Kaip vertintumėte pozicijos ir opozicijos santykius Seime?

- Visi mes esame totalitarizmo epochos vaikai, mummyse slypi vienos nuomonės, vieno nusistatymo sindromas. Tad tų nuomonių suderinimas mums pati opiausia problema. Užtuot ieškojė santaros taškų, dažnai stengiamės vieni kitus įveikti, iškelti savo

Baigėsi antroji Lietuvos Seimo sesija: nuvargę parlamentarai jau kraunasi atostogų lagaminus. Seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas, didelis statistikos mėgėjas, dar nespėjo žurnalistams pateikti tikslaus sesijos plenarinių posėdžių, priimtų įstatymų bei nutarimų skaičiaus. Tad šįkart apsieikime be aritmetikos ir į parlamentinę veiklą pažvelkime dviejų įtakingiausių Seimo jėgų atstovų akimis.

Žurnalistė Raimonda Ramelienė kalbėjosi su Seimo didžiosios - LDDP frakcijos seniūnu Justinu Karosu bei opozicijos Tėvynės santaros frakcijos nariu, Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) valdybos pirmininku Gediminu Vagnoriumi. Pirmiausia jų paprašė atsakyti į klausimą: kaip vertinate Seimo antrosios sesijos darbą?

interesus aukščiau, kitos pusės - net ignoruojame. Pavyzdžiui, opozicija, sutikdama padaryti kokią nors nuolaidą, iš karto kelia ir ultimatyvų reikalavimą. Jei tokiu keliu eisime - jūs - mums, mes - jums, tiesos nerasime.

Kitas labai nesmagus ir nepriimtinas dalykas, kad dažnai siauri partiniai interesai užgožia Lietuvos interesus. Siekiant susikrauti politinį kapitalą, negalvojama, ar tai nepakenks valstybei, jos opinijai pasaulio akyse. Štai pasibaigus antrajam rinkimų į Seimą turui patys aukščiausi buvusios valdžios atstovai važinėjo po Vakarus ir skelbė, kad į valdžią grįžo komunistai. Jie puikiai suprato, kad grįžo ne komunistai, o norėjo pasinaudoti tuo, kad jų įvaizdis pasaulyje negatyvus, ir diskredituoti mus kaip politinę jėgą.

Arba opozicijos laiškas į Didžiosios Britanijos parlamentą, kai ten viešėjo Prezidentas A. Brazauskas! Ir tokių dalykų matau absoliučiai visur. Kodėl taip daroma? Matyt, kažkam norisi, kad Lietuvoje būtų daugiau netvarkos, nepasitikėjimo valdžia. Bet kas iš to? Juk nuo to kenčia valstybė. Mes būdami opozicijoje tokių dalykų nedarėme, buvome nepalyginamai nuosaikesni bei ramesni.

- Vis dažniau lyg ir potekstėje prasiskverbia tokia mintis: LDDP valdžia netrukus sužlugs arba pati tauta ją nuvers...

- Gerai, nuvers. O kas po to, kokia politinė jėga šiandien pasirengusi kiek įmanoma konstruktyviai spręsti Lietuvos problemas? Kas? Sugrįžta Sąjūdžio valdžia? Tikrai neįsivaizduoju. Ateina centristai? Kol kas jų nedaug tėra. Nejaugi mūsų visų tikslas palikti Lietuvą be valdžios? Turime ieškoti būdų, išsakyti, kaip jai tapti geresne, o ne vien tik kritikuoti, barti, niekinti. Tas kelia sumaištį, žmonių nusivylimą valdžia. Jei ir toliau šį dalyką eskaluosime, tai visiškai neaišku, ką rinksime mūsų vargane Lietuvoje kitoose rinkimuose.

Tik atėjusi į valdžią, LDDP iškelė bendros vienybės idėją. Deja, ji buvo atmesta, mes likome vieni. O juk labai aišku, kad totalitarizmo nuniokotoje Lietuvoje viena partija be koalicijos nieko nepadarys. Todėl ir gaila, jog vienybės idėja nebuvo palaikyta.

- Kokie LDDP frakcijos santykiai su Prezidentu bei premjeru?

- Suprantama, ryšiai su Prezidentu, kuris dabar yra lyg ir visų, skiriasi nuo ryšių su premjeru, esančiu mūsų partijos pirmininku. Beje, kai per frakcijos susitikimą su Prezidentu pasakiau, jog mes sėdime vienoje valtyje, kilo toks triukšmas! Vos ne nusikaltimas - LDDP su A. Brazausku vienoje valtyje. O juk tai suprantama: Seime turime daugumą, ir visus Prezidento siūlymus mes aprobuojame. Jis negali nesiskaityti su mūsų nuomone. Seimo dauguma ir Prezidentas susieti institucine prasme, ir jokio partinio ryšio čia nereikia ieškoti.

O su premjeru A. Šleževičiumi mus sieja ne tik instituciniai, bet ir partiniai ryšiai. Mes susitinkame kas savaitę, deriname iškilusias problemas. Premjeras - labai darbingas, imlus žmogus. Tačiau yra viena bėda: kvalifikuotų premjero idėjų,

Gediminas Vagnorius: įstatymų brandumu nesame patenkinti

- Priimtų įstatymų bei nutarimų skaičiumi ši Seimo sesija gana reikšminga, tačiau darbų kokybė, įstatymų brandumu dar nesame patenkinti.

Praėjusioje rudens sesijoje buvo sustabdyti privatizacijos įstatymai, šioje, pavasario, jie vėl atgaivinti. Tačiau žemės privatizacija, žemės reforma praktiškai stovi vietoje, nors Seimo dauguma aiškina, kad jos vyksta. Priimtos įstatymo pataisos numato, kad žemės savininkas, ūkininkas žemę galės įsigyti tik tuomet, kai ji bus nereikalinga bendrovei. Ką tas duos? Manau, jau šį rudenį sulauksime rezultatų: ūkininkai gaus geresnį derlių, bus finansiškai pajėgesni negu dirbantys bendrovėse. Dabar bendrovių darbuotojai uždirba 1-1,5 tūkst. talonų (10-15 Lt) per mėnesį, o ūkininkas namuose iš vienos karvės gauna 20-30 tūkst. talonų (200-300 Lt) per mėnesį.

Reformų eiga per pastarąjį pusmetį mūsų nedžiugina. Ir užsienio ekspertai pastebi, jog reformų procesai pristabdyti, sulėtėję. Tačiau tikimės, jog nesulėtės tiek, kad apskritai sustotų. Lietuva pažengė perdaug toli, kad sugrįžtų prie senos komandinės ekonomikos.

- Buvote Aukščiausiosios Tarybos deputatas, vyriausybės premjeras: valdžios koridoriai jums nėra svetimi. Ar yra koks skirtumas tarp dabartinio Seimo ir buvusios AT?

- Aukščiausioji Taryba turėjo daugiau įgūdžių, dirbo profesionaliau, kokybinė jos sudėtis buvo geresnė. Dėl kai kurių Seimo, vyriausybės nutarimų ekonomikos, socialiniais klausimais iš esmės sutrikdyta finansinė, ekonomikos sistema. Ir iki šiol nuosmukis tęsiasi: nuo šių metų pradžios gyvenimo lygis smuko du kartus. O dabartinė Seimo dauguma neturi jokio aiškaus veiksmų plano, įstatymai primami stichiškai. Net ir daugumos lyderiai nebepajėgia kontroliuoti padėties. Taip, pavyzdžiui grupė buvusių ūkių vadovų savo iniciatyva parengia kokį nors įstatymą, kuris, nors ir prieštarauja bendrai sistemai, griaua struktūrą, priimamas. Tą patį galima pasakyti ir apie buvusius pramonininkus, senųjų profesinių sąjungų veikėjus, kurie, siekdami grupinių, asmeninių interesų, mėgina prastumti įvairias įstatymų pataisas, dažnai žalingas visam ūkiui. Apskritai, didžioji LDDP frakcija sudaryta iš tokių grupių, kurios turi visiškai skirtingą supratimą apie valstybę bei ekonomiką. Todėl skiriasi ir jų interesai.

Man atrodo, kad Aukščiausioji Taryba, nors nuo 1991 m. pavasario daugumą ten sudarė taip pat kairiųjų pažiūrų žmonės, vis dėlto dirbo su aiškesne perspektyva.

- Ar opozicija, užtuot nuolat kritikuoti Seimo daugumos veiksmus, turi ką nors konstruktyvaus pasiūlyti?

- Mes turime perspektyvinį veiksmų planą, kuris iš dalies atspindėtas Tėvynės sąjungos programos metmenyse. Taip pat neseniai paskelbėme siūlymus, ką, mūsų nuomone, turėtų daryti Seimo dauguma bei jos vyriausybė, pakvietėme visus sėsti prie bendro stalo ir parengti bendrą neatidėliotinių veiksmų planą. Seime opozicija pateikia beveik visų svarstomų įstatymų alternatyvius projektus.

Man atrodo, kad valdančioji partija

šiandien susiduria dar su viena problema: ji paprasčiausiai neturi įgūdžių valdyti valstybę. Juk anksčiau Lietuvą valdė iš Maskvos, čia buvo vykdomi tik sprendimai arba iš rusų į lietuvių kalbą perrašomos instrukcijos. Susidūrusios su realiu gyvenimu, senosios struktūros pasirodė visiškai neveiklios ir nepasiruošusios savarankiškam darbui.

Ir dar vieną dalyką mes pastebėjome. Valdančioji partija, užtuot ėmusi spręsti problemą, senų įpročių mėgina ją ignoruoti, pateikti taip, lyg jos nebūtų. Arba puola tuos, kurie tas problemas kelia.

Idomu pastebėti, kad Aukščiausiojoje Taryboje tiek pirmininkas V. Landsbergis, tiek aš, kaip premjeras, ne kartą siūlėme opozicijai įteisingi, kvietėme į telediskusijas. Tačiau dažnai būdavo atsakoma neva mes ne opozicija, o tik oponuojame.

Mes norėtume įsisteiginti oficialiai, nes ir dabar veikiamė kaip opozicija: sudarėme frakcijų koaliciją, turime savo lyderį, struktūras. Tačiau nepavyksta įtikinti valdančiąją frakciją, kad opozicija reikalinga, kad jos nepripažinimas arba ignoravimas nereikšia problemų sumažėjimo. Jų yra, jos aštrėja, nes nėra mechanizmo, kaip derinti jų sprendimo būdus. Pagaliau - ieškoti tų bendrų sprendimų, kurie gyvybiškai svarbūs visai valstybei. Konstruktivus dialogas įmanomas tik oficialiai įteisintus opozicijos struktūras.

- Ir vis dėlto, kaip jums atrodo, ar šiandien opozicija ir opozicija gali surasti konsensusą bent jau pagrindiniais klausimais?

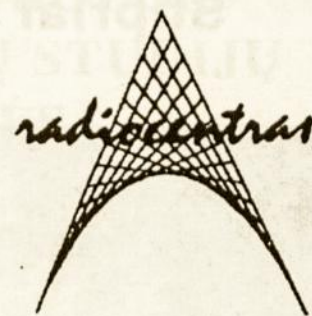
- Neabejoju, jog tai įmanoma. Šiandien opozicija dar nėra tokia politinė struktūra, kuri galėtų sau leisti vien tik kritikuoti valdančiąją partiją. Jei mes neprisidėsime prie vykdomų reformų, tai partija, atstovaujanti senosioms struktūroms, viena vesti valstybės reformų keliu nepajėgs. Tad šiuo atveju opozicija veikia kaip pozicija, o įvairiais ekonomikos, socialiniais reikalais kartais priversta rūpintis net daugiau negu valdančioji partija, nes supranta, kokios gali būti nepageidaušinos pasekmės.

- Ar galima sakyti, kad opozicija mokosi iš pozicijos klaidų, sugeba jas išnaudoti?

- Negaliu teigti, jog ir mes nedarome klaidų. Tačiau praktikos iš tiesų įgijome. Šiuo metu darbą apsunkina tai, kad Seime neturime pakankamai balsų ir vietų - mūsų tik apie 50. Arba nėra net dviejų penktadalių, kas būtina norint sustabdyti neprotingus sprendimus. Mums kartais pavyksta tik įtakoti vienokius ar kitokius sprendimus ir tai tuomet, kai Seimo dauguma suskyla.

- Koks opozicijos požiūris į dvigubą pilietybę?

- Mes už tai, kad lietuviams, gyvenantiems užsienyje, jų palikuonims būtų suteikta Lietuvos pilietybė. Žinoma, jei valstybių, kuriose jie gyvena, įstatymai pripažįsta tokį principą. Tad šiuo atveju tai ne mūsų problema. Tačiau šitas jokių būdu nereikšia, jog ir Lietuvos teritorijoje gyvenantiems asmenims bus suteikiama dviguba pilietybė. Jei JAV gali sau leisti tokį dalyką, tai Lietuvai, bent jau šiuo metu, tas būtų pavojinga.

**COMMERCIAL
RADIO STATION
IN VILNIUS,
LITHUANIA:**

VILNIUS 101.0 FM
67.94 FM
24 hours (continuously)
KAUNAS 107.1 FM
67.67 FM
07.00 - 01.00

**POP, ROCK
MUSIC,
NEWS, REPORTS,
ADVERTISING**

400.000
LISTENERS DAILY

★ VOA EUROPE
Music and More
VILNIUS FM 105.6

**VOICE OF
AMERICA -
EUROPE:**

CONTEMPORARY
MUSIC,
U.S. AND WORLD
INFORMATION

IN ENGLISH -

CONTINUOUSLY
AND LIVE FROM
WASHINGTON, D.C.

VILNIUS 105.6 FM

150.000
LISTENERS DAILY

ADVERTISING
SERVICE OF

**RADIOCENTRAS
AND
VOA EUROPE:**

FAX: 370-2-269293
TLX: 261143 LOSC LT
PHONE: 370-2-429073
ADDR: RADIOCENTRAS,
P.O. BOX 1792,
VILNIUS
LITHUANIA

Išnuomojami

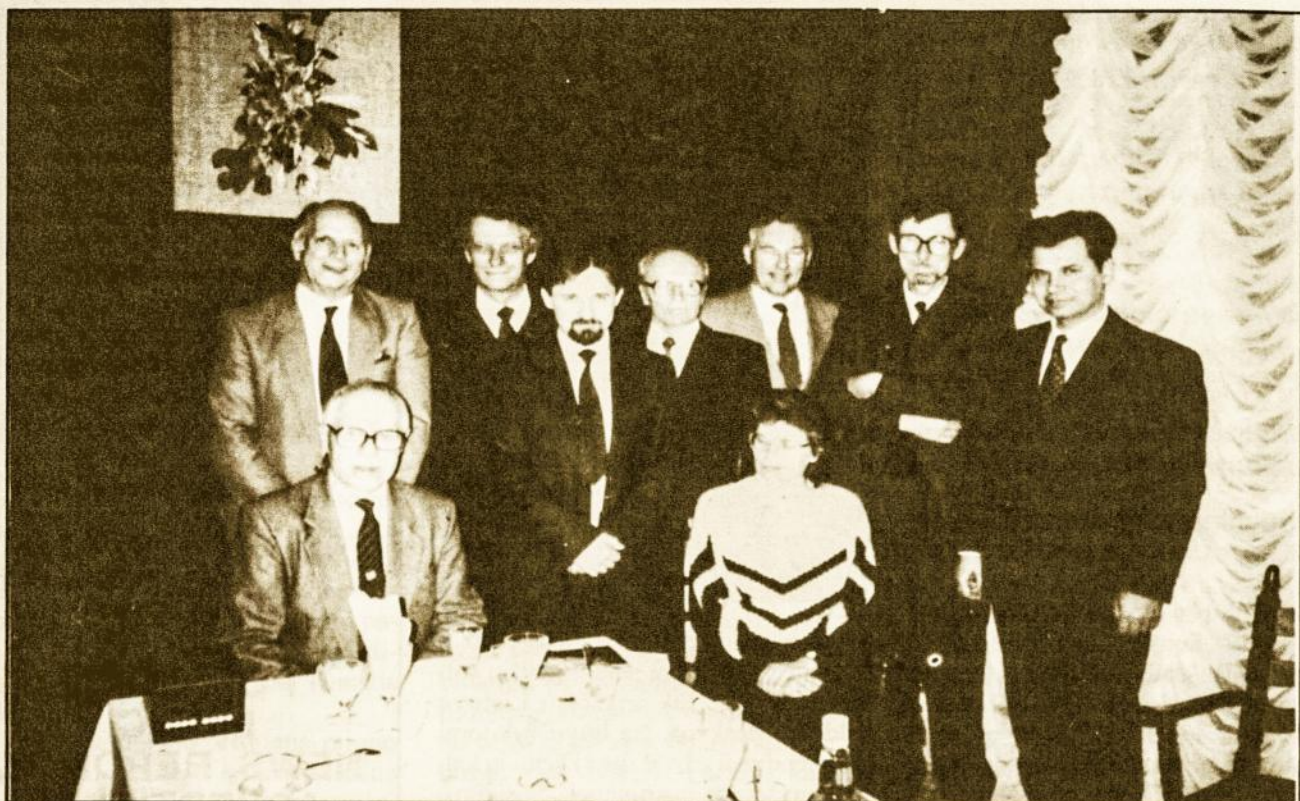
atskiri kambariai
ir butai
užsienio svečiams.

Mokestis valiuta.

Rašyti:

"Europos lietuvis"
Strazdelio 1
2600 Vilnius
Lietuva

Stipriai mezgamas Valijos ir Lietuvos bendradarbiavimas

Valijos Universitetų Federacijos delegacijos nariai (kairėje sėdi E. Šova) Vilniuje su Lietuvos mokslo tarybos bei Mokslo, studijų ir technologijų tarnybos vadovais bei ponais Raškiniais.

Atkelta iš 1 psl.

Susitikime su anksčiau minėtu parlamentaru D. Wigley aptarta abipusė bendradarbiavimo nauda. Jis pasisiūlė ir toliau daryti įtaką Britanijos parlamente Lietuvos reikalais.

Apgailėstautina, kad, pasikeitus Lietuvos vyriausybei, nutrūko kai kurie ryšiai ir nebevyko Britų Industrijos Konfederacijos (CBI) ruoštas seminaras ir Konfederacijos misija į Lietuvą. Pasimatyme su Konfederacijos Valijos direktorium I. Kelsall nutarta subyrėjusį projektą kuo greičiau atstatyti. CBI sudaro Britanijos firmos. Lietuva į save turėtų atkreipti jų dėmesį. Industrijos Konfederacijos narių rankose yra kapitalo investavimas, prekyba bei komercija, bankiniai ir draudimo patarnavimai, bendri projektai ir t. t. I. Kelsall paminėjo Britanijos bankų (High Street Banks) domėjimąsi išplėsti savo patarnavimus rytų Europoje, bet Lietuvoje šiuo metu nei įstatymai, nei padėties nepastovumas nėra tam palankūs.

Per antrąją vizitą, įvykusį 1993 m. sausio 19 d., drauge su dr. Nesavu tarėmės su Valijos Universitetų federacija. Federacija jungia 6 universitetų kolegijas įvairiuose Valijos miestuose. Joje yra daugiau kaip 25000 studentų ir 3000 akademikų bei tyrinėtojų. Tarp Lietuvos ir Valijos universitetų esama pavienių ir asmeniškų ryšių, pasikeitimų lektorais ar trumpalaikiais studentų vizitais studijas pagilinti. Šis Lietuvos ambasados patarėjo ir E. Šovos žingsnis buvo užsimojimas kviešti plačius institucinius vienetus akademiniam bendradarbiavimui ir mokslinio tyrinėjimo darbams. Įtikinome valus, kad tai būtų geras įnašas ne tik universitetams, bet ir abiejų kraštų ekonomikai ir kultūrai, tai atitinka Europos Bendrijos siekius. Aplankėme 5 departamentus.

Cardiff'o Biznio Mokykla yra didžiausias biznio universitetas visoje Britanijoje. Svečius priėmė R. Green, trumpų kursų vedėjas. Iš pokalbių paaiškėjo mokyklos galimybes pasitarnauti ir trumpais kursais, ir pilnalaikiu studentų lavinimu, ir steigimu biznio mokyklos Lietuvoje (Cardiff'o pavyzdžiu). Tokia mokykla teiktų net doktoratus, patenkintų studentus, verslininkus ir biznieriškai persiorientuojančias valstybines įstaigas.

Laivininkystės ir tarptautinio transporto departamente dr. P. Marlow informavo apie šios srities universiteto veiklą. Klaipėdos uosto vadyba, jūrinių mokykla ir transportas būtų pagrindiniai moksliniai ir strateginiai Lietuvos pagei-

davimai, kuriuos patenkintų šis departamentas.

Dr. P. Worsfold aprodė Namų ir Institucijų Ruošos Mokyklą. Ši mokykla žymi tuo, kad yra praktiškai įtraukta į Valijos turizmo direkciją.

Geologijos departamente pasitarta su prof. D. Rickard. Be seniai žinomų ir naudojamų žemės turčių, kaip molis, smėlis, žvyras, Lietuvoje jau atrasta ir naujų, kaip nafta, geležis, uranas. Universitetas galėtų bendradarbiauti tyrinėjimų srityje ir mineralų eksploatacijoje.

Švietimo Mokykloje pasikalbėjome su prof. B. Davies. Mokykla turi specialios švietimo patirties. Mums buvo pasiūlytas projektas vienam Lietuvos universitetui kartu su penkiais Europos Bendrijos universitetais bendrai tyrinėti akademinį efektyvumą ir švietimo tobulinimą. Dar buvo aptartas anglų kalbos kursų reikalingumas Lietuvoje.

Padėkoję universiteto rektoriui Sir Aubrey Trotman-Dickenson už malonų priėmimą, pabrėžėme tinkamas ir naudingas ryšius su Lietuva galimybes. Iš savo pusės Sir Aubrey paminėjo, kad esąs susipažinęs su problemomis, kurias mes suformulavome, ir su Lietuvos bandymu persitvarkyti po 50 metų primestos ekonomikos centralizacijos. Jis sveikino šį susitikimą ir siūlė Lietuvos mokslo institucijoms kreiptis su dalykiškais projektais į Valijos Universitetą, naudotis įvairiais Europos Bendrijos fondais.

Lankėmės ir Valijos Nacionaliniame Muziejuje. Čia svečius pasitiko muziejaus vedėjas D. Francis ir meno galerijų vedėjas dr. T. Stevens. Apžiūrėję eksponatus, pasitarėme apie pasikeitimą parodomis tarp Lietuvos ir Valijos muziejų.

Po šitos dienos tokios įtemptos programos dr. Nesavui ir man buvo aišku, kad Valijos Universitetas yra palankus siūsti delegaciją misijai į Lietuvą. Tai pasitvirtino vasario 5 d. specialiai sušauktame susirinkime Londone. Suvedėme Valijos Universiteto atstovą A. Packer'į su trim Vilniaus Universiteto finansų atstovais ir šešiais Seimo atstovais. Įgaliojome pasitarime dalyvavusį Seimo švietimo, mokslo ir kultūros komiteto mokslo pakomitečio pirmininką dr. A. Raškinį dalykiškai suorganizuoti Valijos Universitetų Federacijos delegacijos iškvietimą Lietuvon ir paruošti susitikimų programą, kuri leistų svečiams ten susidaryti kuo pilnesnį mokslo, švietimo ir kultūros vaizdą, sužinoti poreikius.

Atėjo Lietuvos mokslo tarybos pirmininko prof. R. Sližys kvietimas. Delegaciją sudarė R. Green'as ir dr. P. Artisien'is (biznio mokykla), A. Packer'is (švietimas), prof. D. Hayes (žemės ūkis), E. Šova (koordinato-

rius). Delegacija atstovavo daugiau kaip 200 federacijos fakultetams, Valijos Nacionaliniam ir Buities muziejams, Meno ir Muzikos tarybai, dviem Valijos miestams ir apskrityms ir vienai gimnazijai. Apsikrovę įvairiais raštais ir įgaliojimais, nusileidom Vilniaus aerouoste šių metų kovo 20 d.

Lietuvoje mus globojo Lietuvos mokslo, studijų ir technologijų tarnyba ir Transporto ministerija. Mūsų gerove ir kad viskas sklandžiau vyktų rūpinosi bei mus lydėjo dr. A. Raškinis, dr. L. Andrikiene ir G. Matulienė. Visiems esame labai dėkingi, o palydovams priklauso dar didesni komplimentai už sugebėjimą sutvarkyti buvusias problemas dėl nepaprastai perkrautos programos.

Sekmadienis, mūsų vienintelė poilsio diena, buvo paskirtas susipažinti su Vilniaus istorinėmis ir šiaip žymesnėmis vietomis bei archeologiniais kasinėjimais. Po pietų aplankėme Trakus. Vizitų metu dr. G. Kirvaitis, dr. R. Batūra ir dr. V. Poviliūnas sumaniai perdavė aiščių ir Lietuvos istoriją.

Vakariniam priėmimui šeiminkavo dr. A. Raškinis su ponija. Be delegacijos svečių taip pat dalyvavo Lietuvos mokslo tarybos (LMT) pirmininkas prof. R. Sližys ir jo pavaduotojas prof. L. Kadžiulis, Lietuvos mokslo, studijų ir technologijų tarnybos direktorius dr. V. Gontis ir Seimo užsienio reikalų komisijos narė dr. L. Andrikiene. Ir delegacija, ir lietuviškų institucijų atstovai išsakė vieni kitiems savo planus ir siekimus. Viską suderinom taip, kad vizito veiksmams, žiniomis ir atgarsiais galėtume pasidalyti su LMT.

Pirmadienį prasidėjo mūsų tikrasis darbas Lietuvoje. Lietuvos mokslo taryboje prof. R. Sližys pristatė savo kolegas ir supažindino su LMT veikla. Taryba atstovauja 6 universitetams, 15 aukštesniojo mokslo mokykloms ir 30 tyrinėjimų institutams. LMT nėra pavaldi vyriausybei, ir jos rekomendacijos nėra privalomos, bet dažniausia priimančios. Trūksta vakarietiško pobūdžio struktūrų, akademinio laipsnių derimo ir t. t. Trūksta supratimo ir ekspertizės apie laisvosios rinkos ekonomiką net vyriausybės patarėjams.

Lietuvos mokslo, studijų ir technologijų tarnyba yra vyriausybės agentūra. Jos direktorius dr. V. Gontis supažindino su tarnybos darbais švietimo, tyrimų ir vystymo srityse. Tarnyba ruošia anglų kalba spausdinamų reikalingų akademinių knygų ir vadovėlių sąrašą, bet neturi valiutos toms knygoms nupirkti.

(Bus daugiau)

Eimutis Šova

Mes mokomės parlamentarizmo

Atkelta iš 5 psl.

nurodymų vykdytojų valstybės struktūrose yra labai nedaug. Todėl dažnai visi geri sumanymai, patekę į jų rankas, prasmenga lyg į vata. Iš čia ir gimsta tam tikras mūsų veiklos neryžtingumas. Žodžiu, problema ne ta, kad trūksta radikalių idėjų, bet kad įgyvendinant jos taip modifikuojamos, jog išeina šnipštas.

Lietuvos Konstitucijoje nenumatytos vicepremyrų pareigybės. Ministras pirmininkas turi vienas aprėpti visas valstybės gyvenimo sritis. Deja, tai neįmanoma. Todėl manoma įkurti Bendrųjų reikalų ministeriją (nieko nepridedant prie biudžeto), kuri vykdytų vicepremyrų funkciją, kontroliuotų idėjų realizavimą iki pabaigos.

- Pastaruoju metu Seimas vėl svarstė itin mūsų išeivijai rūpimą klausimą dėl dvigubos pilietybės? Koks LDDP frakcijos požiūris į tai?

- Labai aiškus: visiems buvusiems Lietuvos piliečiams bei žmonėms, kurie dėl gerai žinomų peripetijų tą pilietybę prarado, turime sudaryti moralinį klimatą vėl pasijusti susietais su tėvyne. Man atrodo, kad dviguba pilietybė galima, tačiau su viena sąlyga - kad nebūtų tiesiogiai siejama su turto atgavimo problema.

Mūsų skurde tai būtų tikras peilis. Suprantama, tiems, kurie grįžta į Lietuvą gyventi, jų turto problema gali būti sprendžiama.

Taip pat man kelia abejonių, ar pamatuotas iki šiol buvęs mūsų įstatymiškas nusistatymas, kad Lietuvos valdžios rinkimuose gali dalyvauti žmonės, gyvenantys, tarkime, Amerikoje. Kad jie dalyvauja Amerikos valdžios rinkimuose, suprantu, tai juos tiesiogiai liečia. Bet kai kitos šalies žmonės sprendžia Lietuvos vidaus reikalus, man atrodo truputį keista. Manau, kad šiuos dalykus įstatymas taip pat turėtų reglamentuoti, skirti "dvigubą" pilietybę nuo "viengubos".

Pagaliau, dar vienas dalykas: ar pamatuota, suteikiant dvigubą pilietybę, išskirti vien tik lietuvių? Juk Lietuvos piliečiais buvo ir žydai, lenkai, rusai ir t. t. Toks tautinis išgryninimas pasaulio kultūros kontekste skamba šiek tiek senoviškai. Tokių žmonių nebūtų šimtai, tik vienetai. Žodžiu, pilietybę turėtų atgauti visi buvę Lietuvos piliečiai, jų vaikai, bet jokia būdu ne anūkai.

LDDP frakcija palaiko dvigubos pilietybės principą, tačiau dar reikia tam tikrų aptarimų, diskusijų, kaip šį dalyką realizuoti. Ko gero, galutinai tai bus nuspręsta jau rudens sesijoje.

Kudirkos Naumiestis šventė jubiliejų

Liepos 3 dieną Kudirkos Naumiesčio gyventojai pažymėjo 350-ąsias metines, kai jam buvo suteiktos Magdeburgo teisės.

Spaudos draudimo laikais miestelis buvo žymus lietuvių tautinio judėjimo centras. 1897-1899 metais jame gyveno Vincas Kudirka. Čia jis ir palaidotas. Tautos atgimimo varpininkui įamžinti 1934 metais miestelis pavadintas Kudirkos Naumiesčiu.

Į iškilmės susirinko daug iš miestelio ir jo apylinkių kilusių žinomų Respublikoje žmonių. Po 59 metų pertaukos į svečius vėl atvyko Lietuvos Respublikos Prezidentas.

Kudirkos Naumiestyje lankėsi visi trys prieškarinės Lietuvos Prezidentai. Paskutinis toks garbingas svečias buvo Antanas Smetona. 1934 metų birželio 10 dieną jis dalyvavo atidengiant paminklą Vincui Kudirkai.

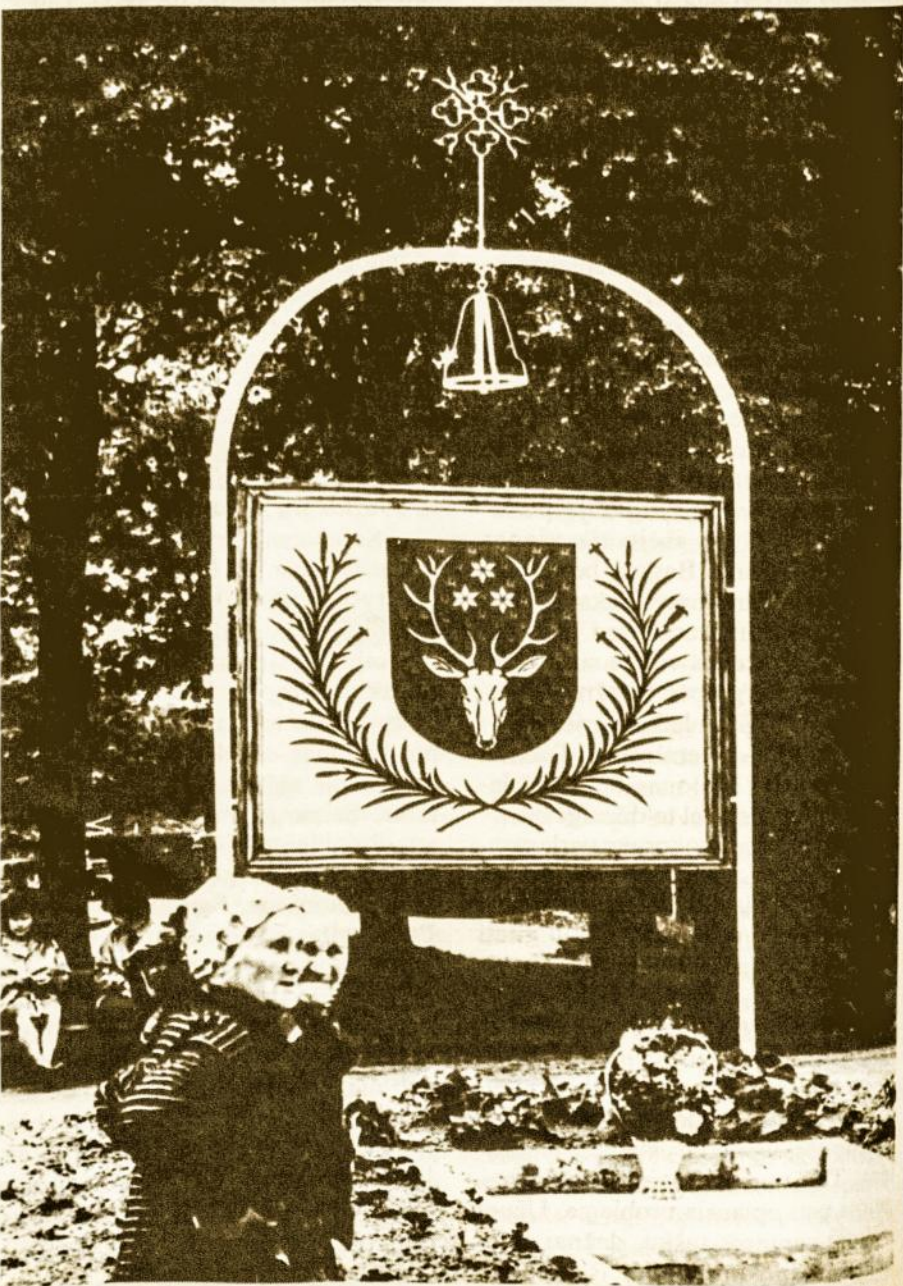
Algirdas Brazauskas atidengė

miesto herbą. Herbas patvirtintas Prezidento dekretu. Jo etaloną sukūrė dailininkas Bronius Leonavičius.

Padėtas Vincas Kudirkos muziejaus kartinis akmuo. Muziejus statomas miesto centre, šalia paminklo tautos atgimimo dainiui. 50 tūkstančių litų muziejaus statybai skyrė vyriausybė, kitas lėšas tikimasi surinkti iš labdaros ir aukų. Šventas mišias aukojo Kudirkos Naumiesčio parapijos klebonas Donatas Jasulaitis. Buvo pašventinta miesto vėliava, kuri vėliau iškelta Varpo aikštėje. Algirdas Brazauskas, Šakių rajono ir Kudirkos Naumiesčio vadovai padėjo gėlių ant Vincos Kudirkos kapo.

Liepos 4 dieną Kudirkos Naumiestyje vyko šventųjų apaštalo Petro ir Pauliaus atlydai. Pamaldas aukojo Vilkaviškio vyskupas Juozas Žemaitis.

G. Svitojaus (ELTA) nuotr.

Skandalingas netektys

Jungtinėse Amerikos Valstijose po ilgos ir sunkios ligos mirė vienas žymiausių šio šimtmečio lietuvių dailininkų Viktoras VIZGIRDA. Gimęs 1904 metais Dominikonuose netoli Kauno, 1926 metais baigė Kauno meno mokyklą, kur buvo dailininko Justino Vienožinskio mokinys. Vėliau tobulinosi Paryžiuje. 1932 metais kartu su Antanu Gudaičiu, Juozu Mikėnu, Antanu Samuoliu įsteigė "Ars" grupę, kuri turėjo skatinti lietuvių dailę, pagrįstą liaudies meno tradicijomis ir modernizmu, protestuoti prieš akademizmą ir saloninę dailę. V. Vizgirda buvo vienas iš Nepriklausomųjų dailininkų draugijos narių, kurie taip pat siekė savarankiškumo, ieškojo naujos meninės išraiškos. Nors nei viena, nei kita organizacija ilgai neišsilaikė, bet pats faktas, kad Viktoras Vizgirda noriai dalyvavo ir vienos, ir kitos veikloje, apibūdina šio dailininko prigimtį - išsiveržti iš sąstingio. 1937-1938 metais jis buvo Lietuvos dailininkų sąjungos pirmininkas, 1940-1941 metais dėstė Vilniaus dailės mokykloje, vėliau Vilniaus dailės akademijoje, iki pat 1943 metų, kol vokiečių okupacinė valdžia uždarė visas aukštąsias mokyklas, buvo jos direktorius. 1944 metais pasitraukė į Austriją, nuo 1950 metų gyveno JAV. Dirbo Bostono vitražo studijoje. Savo darbus eksponavo Latvijoje, Estijoje, Vokietijoje, Kanadoje, JAV. Viktoras Vizgirda buvo puikus peizažų, portretų, natūrmortų meistras, jo kūriniuose postmodernizmas susilieja su lietuvių liaudies daile. Nemažai Viktoro Vizgirdo darbų sugrįžo į Lietuvą. Ir šiandien Vilniuje, Nacionalinėje galerijoje, prie ekspozicijos "Sugrįžimai" dedame atminimo ir atsisveikinimo gelę... Išejo iš gyvenimo didis menininkas, palikęs mums dalį savo būties.

Liūdna, bet atsisveikiname ir su jaunesnės kartos, nepaprastai savitu skulptūros meistru, deja, Lietuvoje tik paskutiniu metu šiek tiek arčiau pažintu. Paryžiuje staiga mirė Žemaitijos krašto sūnus architektas ir skulptorius Antanas MONČYS.

Gimęs 1921 metais Kretingos apskrityje, Antanas Mončys studijavo Kauno Vytauto Didžiojo universitete architektūrą. 1944 metais pabėgo į Vakarų. Čia jau baigė meno mokslus. Paryžiuje žemaitis turėjo savo skulptūrų galeriją, skulptūros meno mokė vasaros kursuose Tulūzoje, taip pat dėstė Saaros krašto Meno centre. Pernai rudenį Paryžius žavėjosi nepakartojamais skulptoriaus darbais, o prancūzų kinematografiškai sukūrė apie Antaną Mončį dokumentinį filmą. Pernai vilniečiai taip pat susipažino su Antano Mončio darbais, iš kurių net penkios dešimtys autoriaus gera valia liko Lietuvoje. Tai dovana gimtajai Žemaitijai. Staigi mirtis sugriovė daugelį sumanymų.

Čikagoje, eidamas 91-uosius metus, mirė žinomas prieškario Lietuvos ir išeivijos žurnalistas Martynas GUDELIS.

M. Gudelis studijavo Kauno ir Berlyno universitetuose. Po pasikėsinimo į tuometinį premjerą A. Voldemarą (M. Gudelis buvo vienas iš atentato rengėjų) žurnalistas pabėgo į užsienį. Ispanijos pilietinio karo metais kovojo respublikonų pusėje - anarchistų daliniuose. Pasitraukęs iš Ispanijos, gyveno Prancūzijoje, nuo 1941 metų - JAV.

M. Gudelis studijavo žurnalistiką, bendradarbiavo daugelyje Lietuvos laikraščių, buvo "Lietuvos žinių" korespondentas Berlyne, Paryžiuje, Barselonoje. Visas M. Gudelio gyvenimas Amerikoje buvo susietas su Čikagoje leistomis "Naujienomis". Velionio namuose ligi šiol laikoma vertingiausia "Naujienų" redakcijos archyvo dalis.

ELR

Lietuvos Prezidentas kviečiamas kalbėti JT Generalinės Asamblėjos atidaryme

Ambasadorius Anicetas Simutis pranešė Lietuvos Respublikos Prezidentui Algirdui Brazauskui, kad jam užsakyta kalbėti JT 48-tosios Generalinės Asamblėjos atidaryme antradienį, rugsėjo 28 dieną. Šią, pirmąją, sesijos savaitę Jungtinės Tautos apilankė didžiausias skaičius užsienio valstybių vadovų. LR misija prie JT koordinuos programą Niujorke, taip pat ir dvišalius susitikimus.

Misijos patarėja G. Damušytė pra-

nešė URM, kad š. m. spalio 18-22 d. JT rengia seminarą energetikos klausimais. Pagrindinis tikslas: aptarti dabartinės elektroenergetinės sistemos planavimą balansuoto vystymosi rėmuose, kuriuos nustatė Rio konferencijos priimta Programa 21 (Agenda 21). Lietuvos vyriausybė kviečiama įvardinti kandidatą, kuriam praėjus JT atranką bus padengtos kelionės ir pragyvenimo išlaidos.

Lietuvos nuolatinė misija prie JT

Pavojus Estijai?

Vokiečių spaudoje plačiai komentuojamas Estijos parlamento nutarimas nesuteikti po 1940 m. atvykusiems rusams pilietybės.

Spauda pažymi, kad mažos valstybės Europoje gyvena labai pavojingu gyvenimu. Prie jų priklauso darbsti ir protinga estų tauta. Tačiau atgavus nepriklausomybę padėtis gerokai pasikeitė, nusprendus visus ne Estijos piliečius išvesti iš valstybės ribų. Manding, čia paliečiama ne kokia mažuma, bet kas trečias Estijos gyventojas, taigi apie 600 tūkst. jau Estijoje gimusių rusų. Negali būti jokios kalbos, kad tai rusiškos priespaudos pasekmės. Kaip ir Latvija, Estija turi prisiminti, kad jų kaimynė yra stipri Rusija, tad su ja reikia skaitytis, randant "modus vivendi".

Tačiau estai pila vandenį ant rusiško malūno, juo labiau, kai Maskva nenori susitaikyti su esama padėtimi - Pabaltijo praradimu, provokuoja pabaltijiečius kariniais manevrais. O gal estai pasitiki Vakarų pasauliu? Manding, mažos tautos Europoje gyvena labai pavojingai. Tokiu pavyzdžiu gali būti Bosnija. Kas nenori mirti už Tuzlą (Bosnijos miestas - K. B.), tikrai neaukos savo gyvybės už Taliną. Vokiečiai rašo, kad Maskva pagrasino Estiją politinėmis ir ekonominėmis sankcijomis. (Estijos valstybės susirinkimas neeilinėje sesijoje,

atsižvelgdamas į prezidento Merio pasiūlymus, priėmė užsieniečių statuso įstatymo pataisas, kurios iki 1990 m. liepos 1 d. atvykusiems nevietinės kilmės gyventojams garantuoja nuolatinio gyventojų statusą bei su tuo susijusias visas socialines ir kitas teises - ELR).

Plačiais komentarais vokiečiai taip pat sutinka nudeninius Seimo rinkimus Lenkijoje. Miuncheno dienraštis "Sueddeutsche Zeitung" rašė, jog demokratinės sąjungos pirmininkas Bronius Geremek pasakė, kad "lietuviška padėtis" - perdavimas valdžios komunistams - tikrai Lenkijoje nepasikartos.

Dar kelios naujienos iš Vokietijos. Lietuvos futbolo rinktinės žaidėjas puolėjas Valdas Ivanauskas, iki šiol didelis ramstis Austrijos sostinės "Austria" klubui, buvo "perleistas" už 1,3 milijonų markių Hamburgo klubui. Spėjama, kad jo metinis atlyginimas bus apie 300 tūkst. markių.

Už bendradarbiavimą su naciais ir iš JAV išstremtas lietuvis Kairys apsigyveno Hüttenfelde (kur yra lietuvių gimnazija). Jo tolimesnį likimą spręs Vokietijos emigracinė įstaiga. Leidimą apsigyventi Vokietijoje Kairys gavo iki liepos mėn. 15 d. Tokį leidimą davė apskrities įstaiga.

K. Baronas

Vokietija

Valiutos pirkimo ir pardavimo kainos komerciniame banke "Vilniaus bankas" 1993 m. liepos 15 d.

Valiuta	Pirkimo kaina (Lt už vnt.)	Pardavimo kaina (Lt už vnt.)
JAV doleriai	3,65	3,80
Vokietijos markės	2,10	2,18
Austrijos šilingai	0,30	0,31
Anglijos svarai sterlingų	5,35	5,56
Olandijos guldenai	1,86	1,93
Danijos kronos	0,50	0,52
Kanados doleriai	2,80	2,91
Prancūzijos frankai	0,60	0,62
Švedijos kronos	0,45	0,47
Australijos doleriai	2,46	2,56
Šveicarijos frankai	2,38	2,48
Norvegijos kronos	0,48	0,50
Suomijos markės	0,61	0,63
Estijos kronos	0,26	0,27
NVS rubliai (už 100 rub.)	0,29	0,36

Nors "Vilniaus bankas" ir paskelbė valiutos pardavimo kursą, tačiau liepos 15 d. jos visai nepardavė. Kaip paaiškino banko valiutinių operacijų departamento direktorius Gintaras Kasteckas, valiuta neparduodama todėl, kad tai bankui nenaudinga, nes valiuta pirka brangiau nei turi būti parduota pagal Lietuvos banko nurodymą. Lietuvos bankas nuo liepos 12 d. reikalauja, kad skirtumas tarp komercinių bankų perkamos ir parduodamos valiutos nebūtų didesnis kaip 4 proc. (iki šiol jis siekė iki 20 proc.).

Lietuvos banko liepos 8 d. nustatyti oficialūs lito ir užsienio valiutų kursai (4,3 Lt už vieną JAV dolerį ir t. t. - žr. praėjusį "EL") iki liepos 16 d. nebuvo pakeisti.

GUNNEL TRAVEL SERVICE LTD

Specialising in travel to the Baltic States

for air tickets, accommodation and other travel related information contact

Gunnel Travel Service Ltd
Hayling Cottage, Stratford St Mary
Colchester, England
tel & fax 322352

Užs. 791

40-OSIOS EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖS

1993 m. rugpjūčio 1-8 d.
Augsburge, Haus St. Ulrich

PROGRAMA

Sekmadienis, rugpjūčio 1 d.

20 val. susipažinimo vakaras

Pirmadienis, rugpjūčio 2 d.

10 val. Atidarymas

DARIUS KUOLYS (Vilnius) "Inteligentija posttotalistinėje Lietuvoje".

20 val. **VINCAS BARTUSEVIČIUS** (Wittlich) "Socializmo liekanos Lietuvos žmonių santykiuose".

Antradienis, rugpjūčio 3 d.

10 val. **VINCAS NATKEVIČIUS** (Viernheim) "Putino lyrika".

19.30 val. **Studijų savaitės kūrėjų prof. A. Maceinos, prof. Z. Ivinskio, prof. J. Griniaus pagerbimas: VAIDOTAS DAUNYS** (Vilnius) "Gruodas už lango. Jasmanto ir Putino poezijos prasmės", **ALFREDAS BUMBLIAUSKAS** (Vilnius) "Zenono Ivinskio vieta mūsų istoriografijoje", **VIDMANTAS VALIUŠAITIS** (Kaunas) "Putinas Jono Griniaus žvilgsniu".

Trečiadienis, rugpjūčio 4 d.

10 val. **Kun. JONAS JŪRAITIS** (Termen/Kaunas) "Iš kokios praeities semsim stiprybę ir gudrybę - mintį ir išmintį?" (Teologija, filosofija ir sielovada Lietuvoje).

Popiet ekskursija į Bavarijos pilsis

20 val. **TOMAS SODEIKA** (Kaunas) "Šiuolaikinė religijos situacija Lietuvoje".

Ketvirtadienis, rugpjūčio 5 d.

10 val. **KĘSTUTIS GIRNIUS** (Münchenas) "Politinė padėtis Lietuvoje".

17 val. **VYTENIO M. VOSYLIŪNO** (Norheim) vargonų koncertas: J. S. Bacho, J. Gaidelio, A. Ginastera'os, H. Howells kūriniai.

20 val. **ALGIRDAS STEPAITIS** (Arlington Hts) "Žemės alyvos (naftos) svarba kasdieniniame gyvenime".

Pentadienis, rugpjūčio 6 d.

10 val. **SAULIUS PEČIULIS** (Vilnius) "Ekonominės reformos raida Lietuvoje po Nepriklausomybės atkūrimo".

20 val. **TĖVYNĖS VALANDĖLĖJE - prof. VYTAUTO LANDS-BERGIO** žodis ir M. K. Čiurlionio kūriniai pianinui.

Šeštadienis, rugpjūčio 7 d.

10 val. **KAJETONAS ČEGINSKAS** (Uppsala) "40 savaitės ir kas po to?" (Pasisakymas dėl Savaitės ateities).

20 val. **LILIJOS ŠUKYTĖS** (Norheim) koncertas, palydint **VYTENIUI VASYLIŪNUI**.

Sekmadienis, rugpjūčio 8 d.

10 val. Šv. Mišios. Aukoją vysk. A. DEKSNYS.

11 val. Savaitės uždarymas.

Savaitę moderuoja **Kajetonas J. Čeginskas** (Uppsala), **Saulius Girnius** (Münchenas), **Vincas Natkevičius** (Viernheim). **Rengėjai - Alina Grininė ir Richardas Hermanas iš Miuncheno.**

Kapelionas - kun. J. Jūraitis.

Nakvynė su maistu kainuos **490,-DM.**
Registracijos mokestis - **100 DM**, jaunimui - **50 DM.**

Registruotis:
A. Grinius
Diamanstr. 7,
D-8000 München 50

Rengėjai
Užs. 781

Vėl esame 44-osios tradicinės Europos rajono skautų ir skaučių vasaros stovyklos išvakarėse. Stovykla įvyks liepos 24-31 dienomis.

Mielus tėvelius, rėmėjus, kurie nepailstamai ir dosniai remia mūsų stovyklą pinigine parama, o taip pat ir visą lietuvišką visuomenę, maloniai kviečiame aplankyti mūsų stovyklaujančius lietuvių Sodyboje, ypač per stovyklos uždarymo iškilmes ir atsisveikinimo laužą.

ŠEŠTADIENĮ,
liepos 31 d., 3 valandą po pietų.

Lauksime visų!
Iki malonaus pasimatymo skautų stovyklos
ąžuolų ir beržynėlio kalnelyje.

Stovyklos vadovybė
s. Vida Gasperienė ir v. s. Juozas Maslauskas

EUROPOS LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN - Lithuanian weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and published by Lithuanian Association in Gt. Britain and

Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England

Tel.: 071-727 2470 Fax: 071-792 8456

ISBN 0901941 45X

Prenumeratos kaina metams: Didžiojoje Britanijoje - 23 svarai;

Vokietijoje - 85 DM. Visur kitur - 30 sv.

Vienoje skiltyje įdėto skelbimo kaina 10 sv. už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis

Redakcija rankraščius taisy ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ir leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

"EUROPOS LIETUVIS" SPAUSDINAMAS VILNIUJE

Šis "EL" Nr. 28 išsiųstas iš Vilniaus liepos 19 d.

"EL" redakcijos ir administracijos adresas pasilieka tas pats. Siųsdami "EL" prenumeratą pažymėkite:

"Europos lietuvio" administracijai, 2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PT.

Tel.: 071-727 2470 Faksas: 071-792 8456

"EL" adresas Vilniuje: Strazdelio 1, Vilnius 2600, Lietuva-Lithuania.
Tel.: 010 370 2 622 466 Faksas: 010 370 2 614 984 SL 1436

Redaktorius Mindaugas Milieška

Lietuvos Ambasada
Londone

17 ESSEX VILLAS
LONDON W8 7BP

Tel.: 071-938 2481
Fax: 071-938 3329

Britų piliečiams vizos nereikalingos. Turintiems Travel Document arba Certificate of Identity vizos išduodamos: pirmadieniais ir penktadieniais nuo 9 iki 12 val., trečiadieniais nuo 15 iki 18 val.

SKELBKITĖS

Londone ir Vilniuje
leidžiamame

"EUROPOS
LIETUVIJE"

Registruojame

norinčius išnuomoti
atskirus kambarius
ar butus
užsienio svečiams.

Rašyti:

2015 Vilnius,
P.O. BOX 2715

Vladui KONČIUI mirus,
reiškiame gilią užuojautą jo
žmonai Onutei, broliui ir
giminėms, ir kartu liūdime.

P. ir M. Grokauskai,
B. ir E. Ciganskai

PAMALDOS

Manchester - liepos 25 d., 12.30 val.

Bradford - rugpjūčio 1 d., 12.30 val.
Eccles - rugpjūčio 8 d., 12.15 val.

LONDONE

BRITŲ-LIETUVIŲ
PAGALBOS FONDAS
VAIKAMS LIETUVOJE

Pastaruoju laiku fondas gavo šias aukas:

150 sv. - A. Žukauskas, Manchester; 25 sv. ir kūdikiams draugių - G. Kaminskienė, Wolverhampton; po 10 sv. - K. ir A. Vilkoniai, Sheffield; J. ir D. Flint, Wimbledon.

Fondo vadovybė širdingai dėkoja aukotojams ne tik už aukas, bet ir už padėrinančius laiškus tęsti naudingą darbą, remiant Lietuvos vaikus - Lietuvos ateitį.

Aro bendrovė liepos mėn. 6 d. išvežė į Lietuvą šias siuntas:

Britų-lietuvų pagalbos fondo vaikams Lietuvoje užsakyti įvairūs reikmenys invalidų vaikų auklėjimui ir terapijai Druskininkų sanatorijai "Saulutė" ir Kulautuvos tuberkuliozinei sanatorijai.

Škotijos lietuvių klubas išsiuntė į 12 Lietuvos vietovių, kur yra vaikų globos centrai, siuntas. Šių siuntų pervežimą iš Manchestero į Lietuvą apmoka Britų-lietuvų pagalbos fondas vaikams Lietuvoje.

Porthmonte veikiančios anglų grupės "AID LITHUANIA", kuriai vadovauja Mrs. Pat. Callinan, Kau no vaikų ligoninėms ir tuberkuliozinei sanatorijai Kulautuvoje siunčia vaistų, kitokių reikmenų ligoninėms už 3500 svarų.

Visiems aukotojams dėkojame už aukas.

Aukas ir toliau prašome siųsti adresu:

British-Lithuanian
Relief Fund for
Children in Lithuania,
21 The Oval,
London E2 9DT.

BRADFORDO VYTIES KLUBO VALDYBA

šaukia klubo narių

PUSMETINĮ SUSIRINKIMĄ

šių metų liepos 25 d., sekmadienį, 14.30 val.

Bus daromi Klubo valdybos ir Revizijos komisijos pranešimai, sprendžiami Klubo einamieji reikalai.

Nesusidariusi kvorumui, susirinkimas atidedamas 1 valandą.

Prašome visus narius dalyvauti.

Klub valdyba

SKAUTIŠKUOJU KELIU

Mielos sesės ir mieli broliai,

1993 metai yra brangių sukačių metai: septyniadešimt penkeri metai nuo Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo, tiek pat Lietuvos Skautų Sąjungai, septyniadešimt metų nuo "Skautų Aido" išleidimo, šešiasdešimt metų nuo Dariaus ir Girėno skridimo.

Šias svarbias sukačius Lietuvių Skautų Sąjunga paminės Jubiliejine stovykla "Lituanica", kuri įvyks 1993 m. liepos 31 - rugpjūčio 11 dienomis, Stovykla Rakas, Custer, MI USA - pagrindinė; papildomos įvyks Lietuvoje ir Anglijoje.

Rako stovykla rengiama gražioje gamtoje, joje džiaugsis kartu su Amerikos skautija Lietuvos, Anglijos, Vokietijos, Australijos ir Kanados skautai, kad lietuviškas žodis tebeskambėtų kartu išeivijoje ir kad Lietuvių Skautų Sąjunga gyvuotų, nes jos gretas papildo jauni veidai, jaunos širdys, pasiryžusios tarnauti amžiniems idealams - DIEVUI, TĖVYNEI ir ARTIMUI.

Budime!

v. s. *Sigitas Miknaitis*

Jubiliejinės stovyklos
"Lituanica" viršininkas

AUKOS SKAUTŲ STOVYKLAI

Jautriai ir kasmet atsiliepia P. B. Varkala, lietuvių Skautų Sąjungos Garbės narys, jis LSS pagerbtas "Padėkos" su Rėmėjo Kaspinu ordinu, p. M. Varkalienė pagerbta LSS šešiasdešimtmečio rėmėjo ženklu. P. B. Varkala rašo: "Linkėdamas geros sėkmės šių metų skautų stovyklai, pridėtu 30 svarų auką stovyklos reikalams.

Stoke-on-Trent skyriaus valdybos, buvusio skautų vieneto pirminkė ir LSS Garbės narė Br. Puodžiūnienė, atsiuntusi 21 svarą, rašo: "Linkiu gero ir saulėto oro, gausios stovyklos ir skautiškos nuotaikos visiems stovyklautojams."

Aukotojai:

DBLS Stoke-on-Trent skyrius -

SPORTO IR SOCIALINIO KLUBO IŠVYKA PRIE JŪROS

Šeštadienį, liepos 3 d., klubas turėjo savo metinę išvyką prie jūros. Ankstų rytą autobusas su 60 žmonių, tarp kurių buvo ir iš Lietuvos į Londoną stažuotis įvairiose mokslineose įstaigose ar ligoninėse atvykę teisininkė Dalia Dumčiūtė, vaikų chirurgas Dainius Pavalkis, kalbininkė Dalia Uosonienė, architektė Edita Pavalkienė ir M. Saunorienė, pajudėjo prie jūros. Tai gražus vietinės bendruomenės ir tautiečių iš Lietuvos bendravimas.

Važiavimą į istorinę vietovę, kur normanai 1066 metais Hastinos mūšiuose perėmė valdyti Angliją. Diena buvo labai graži ir karšta, vieni maudėsi jūroje, kiti apžiūrino pilis ir mūšių laukus. Taip beleidžiant dieną, atėjo laikas gražiaisiais Kento grafystės slėniais grįžti namo.

MANČESTERYJE

KLUBO NARIŲ
SUSIRINKIMAS

Liepos 4 d. įvyko ML Soc. klubo

15 sv., Br. ir Br. Puodžiūnai - 5 sv., Pr. Vencaitis - 1 sv.

Gerbiame rėmėjams P. B. Varkalai, Br. ir Br. Puodžiūnams ir Pr. Vencaičiui išreiškiamas nuoširdus, didelis ir skautiškas AČIŪ!

v. s. *Juozas Maslauskas*

Mūsų Dvasios Vadas s. kun. dr. Steponas Matulis, MIC, prieš išvykdamas į ligoninę kojos operacijai, atsiuntė sveikinimą, jame rašoma: "Artėjančiai skautiškai stovyklai linkiu palaimoję geriausios sėkmės!

Linkiu dabar iš anksto, nes liepos 10-tą turiu kojos operaciją, nežinau, kaip ilgai būsiu ir kada grįšiu?

Su Dievu Tėvynei ir Artimui!

Budėkime!

Pagarbiai

s. kun. S. Matulis. MIC"

Gerbiame Dvasios Vadui linkime skubiai pasveikti!

Skautija

LITHUANIAN-10

"Šaltinyje" (Nr. 4, 1993) pranešama, kad LSS Garbės narės ir skautų stovyklos lietuvių kalbos mokytojos p. Marijos Barėnienės nuopelną dėka "LITHUANIAN-10" jau paruoštas.

Plačiai aprašoma "LITHUANIAN" talkininkai nuo pirmojo iki dešimtojo numerio, pristatomi knygtės žymesni kūrėjai, priešistorija ir t.t. Kaip sakoma: nuo Tacito... iki nepriklausomybės atstatymo!.. Nepamiršti ir Sibiro kankiniai. "LITHUANIAN" knygtės labai kruopščiai paruoštos, patrauklios ir naudingos jaunimui apie Lietuvos įžymybes ir t.t. anglų kalba.

Skautija ir jaunimas nuoširdžiai dėkingi visiems, prisidėjusiems prie "LITHUANIAN" išleidimo! Ypatiną mūsų visų padėką atitenka p. M. Barėnienėi, kuri tam reikalui daug pašventė širdies, laiko ir lėšų. Skautiškai dėkojame p. P. Tričiui už vertimus į anglų kalbą.

Skautijos jaunimo vardu

v. s. *J. Maslauskas*

pusmetinis narių susirinkimas, kuriame valdyba ir revizijos komisija padarė pranešimus ir išnagrinėjo klubo reikalus.

Susirinkimą atidarė klubo pirmininkas A. Podvoiskis. Pirmininkavo Vl. Bernatavičius, sekretoriavo A. Vigelskis ir perskaitė praėjusio susirinkimo protokolą. Revizijos komisijos aktą perskaitė V. Bernatavičius. Tylos minutę pagerbti mirę klubo nariai (keturi mirė šį pusmetį).

Iš padarytų pranešimų matėsi, kad šį pusmetį klubo veikla buvo gyva: surengti keli minėjimai, baliai, buvo atvykęs Vilkaviškio vyskupas J. Žemaitis ir daug svečių iš Lietuvos. Klube padaryta remonto darbų: sudėtos naujos priešgaisrinės durys (27), įvestos gaisrą išsėjančios sirenos, išdekoruotas svečių kambarys ir patiestas naujas kilimas, užuolaidos ir kt. Gražiai ir tvarkingai prižiūrima klubo aplinka. Dar būtina reikia nužeminti keturis kaminus, sutvarkyti Vytį, nudažyti langus (47), išdekoruoti baro kambarius ir koridorių. Manoma, kad tai padarysime paskutinį kartą. Jei neatsiras mūsų kolonijoje naujų žmonių, klubo ilgai išlaikyti negalėsime. Klubas turėjo 607 svarus pelno.

Birželio 13 d. Eccles St. Mary's bažnyčioje per lietuviškas pamaldas buvo paminėti išvežimai į Sibirą ir kitas vietas.

Birželio 26 d. ML Soc. klube Jonai surengė šaunias Jonines.

A.-P.-kis

PASAULYJE

Konferencija
sėkmingesnė nei tikėtasi

Daugumos nuomonė, ši, paskutinė septynių didžiųjų (G7) valstybių lyderių konferencija Tokijo mieste buvo sėkmingesnė, negu prieš tai buvusios kitos tokios konferencijos. To priežastis gal buvo ta, kad dauguma joje dalyvavusių valstybių vadų siekė pataisyti savo nusmukusią markę namie, parsivežti gerus rezultatus iš "viršūnių" susitikimo. Tačiau kaip paprastai, konferencijos nutarimų pasisekimas priklausys nuo tolimesnių žygių. Taip, buvo nutarta sumažinti importo tarifus, kad būtų pagyvinta tarptautinė prekyba ir tuo sumažintas nedarbas. Japonija sutiko sumažinti muitą gerimams (viskiui ir kitiems), o Amerika žadėjo lengviau įsileisti tekstilės gaminius. Taip pat Japonija pažadėjo sieksianti padidinti prekių suvartojimą, kad reikėtų daugiau importuoti ir tuo sumažinti prekybos balanso perteklių. Dėl to labai pyksta Amerika, kuri turi didelį deficitą užsienio prekyboje. Europa pažadėjo sumažinti muitų procentus, bet kol kas nesutiko sumažinti subsidijų žemės ūkio produktams, tuo varžydama tų produktų importą, ko ypač siekia Prancūzija. Tie visi gražūs pažadai priklausys nuo būsimos GATT (tarifų ir prekybos) konferencijos Ženevoje kitą mėnesį. Joje dalyvaus visos 110 valstybių, kurios tas derybas pradėjo jau 1986 metais Urugvajuje, bet iki šiol nepajėgė susitarti.

Išsteigta slavų bendra
rinka

Buvusios Sovietų Sąjungos respublikos, žinoma, džiaugėsi atgavusios laisvę, bet greitai pajuto prekybos sumažėjimo rezultatus ir materialinio gyvenimo pablogėjimą, todėl kai kurios iš jų pradėjo vėl suartėti. Taip Rusija, Ukraina ir Baltarusija nutarė sudaryti bendrą rinką, kad būtų pagyvinta prekyba ir lengviau išspręsti kiti ginčytini reikalai. Tas ypač yra opus dalykas Rusijai ir Ukrainai, kurios dar iki šiol tebesiginčija dėl Juodosios jūros laivyno padalinimo ir dėl Krymo pusiasalio suvereniteto.

JTO nemalonėje

JTO šiuo metu yra labai įsivėlusį Europos (Bosnijoje) ir Afrikos (Somalyje) konfliktuose, todėl puolama ir kritikuojama ir vienu, ir kitu, kad nepajėgia atlikti savo prisiimtų pareigų. Kai dėl Bosnijos, JTO nesėkmė gal geriausiai charakterizavo Britanijos užsienio reikalų ministras Hurd, kuris pasakė, jog gali ateiti laikas, kai JT misija Bosnijoje pasibaigs, kariuomenė bus atitraukta, sankcijos apsiginklavimui panaikintos, vietiniams bus leista kovoti tarp savęs iki galo. JTO įsivėlimas i Bosnijos ir Hercegovinos pilietinius karus turėjo tik vieną tikslą - suteikti humanitarinę pagalbą badaujantiems žmonėms, bet partizaniški apšaudymai ir kiti trukdymai kelia pavojų JT kariams ir civiliams tarnautojams, o, be to, JTO skundžiasi, kad neturi daugiau pinigų pašalpai tiekti, nes, atrodo, valstybės jau irgi atsibodo mesti pinigus lyg į tuščią šulinį.

Somalyje daugiausia įsivėlusį Amerika, kuri, žinoma, veikia remdamasi Saugumo Tarybos nutarimais. Bet Somalio gyventojai sostinėje Mogadiše labai supykę ant Amerikos už vieno sukilėlių vado Aidido būstinės bombardavimą, kurio metu žuvo per 70 žmonių. Vietiniai gyventojai taip buvo supykę, kad užpuolė ir nužudė keturis Vakarų korespondentus, kurie ten rinko žinias. Tas, žinoma, tik apsmunkino humanitarinės pagalbos tiekimą vietiniams žmonėms. Somalyje kelios valstybės laiko savo karinius dalinius. Teigiama, kad jų vadai neklausia savo vyriausybės, o tai reikalingas, žinoma, labai apspunkina.

Vykstantiems į užsienį "EL" pataria gerai apsitrausti, kas padės išvengti ligos ar kitos nelaimės atveju susidariusių išlaidų, ir linki geros bei atmintinos kelionės!